

NORSK REKTOR
KRÆVER FÆRRE LØSE
ANSÆTTELSER

SIDE 6

FYRINGER TRUER
PÅ SDU OG KU

SIDE 8

Statens huslejevidus:

Malker universiteterne for 567 millioner kroner

SIDE 12

NORSK REKTOR KRÆVER FÆRRE LØSE ANSÆTTELSER

Mens andelen af midlertidigt ansatte forskere stiger i Danmark, er tendensen i Norge den stik modsatte.

OPTRÆK TIL FYRINGER PÅ SDU OG KU

Samfundsvidenskab skal skære lønudgifterne med 42 mio. kr. og Humaniora på KU med 31 mio. kr.

STATEN KRÆVER OVERPRIS I HUSLEJE

Det er en god forretning for staten at leje bygninger ud til universiteterne. 567 mio. kr. forventes overskuddet at blive i 2019.

KORT NYT

1 ud af 10 AU-ansatte kan ikke ytre sig kritisk, ingen løntillæg til eksterne lektorer på RUC, færre engelsksprogede ansøgere på AAU, Norge investerer massivt i forskning. **4**

NORSK REKTOR KRÆVER FÆRRE LØSE ANSÆTTELSER

Mens andelen af midlertidigt ansatte forskere stiger i Danmark, er tendensen i Norge den stik modsatte. **6**

OPTRÆK TIL FYRINGER PÅ SDU OG KU

Samfundsvidenskab på STU skal skære lønudgifterne med 42 mio. kr. og Humaniora på KU med 31 mio. kr. **8**

VIS DIT PH.D.-PROJEKT: REGLER MANGLER FOR POLITIETS EFTERFORSKNING PÅ NETTET

Den tidligere anklager Lene Wachter Lentz afdækker i sit ph.d.-projekt de store huller, der er i dansk retsplejelov. **10**

STATEN KRÆVER OVERPRIS I HUSLEJE

Det er en god forretning for staten at leje bygninger ud til universiteterne. 567 mio. kr. forventes overskuddet at blive i 2019. **12**

DEBAT

Hvad er det retlige grundlag for masseafskedigelse på AAU? **15**

MÅNEDENS FOTO: DEN GLØDENDE RING

Det første billede af et sort hul er gået verden rundt i et veltilrettelagt reklamefremstød for forskningen, hvor DTU var med. **16**

UDVALG GAV OP: FORSKNINGSKVALITET KAN IKKE MÅLES

Et ekspertudvalg, der kommer med forslag til nye måder at belønne god forskningskvalitet på, stiller samtidig grundlæggende spørgsmål ved incitamentsstyring som metode. **18**

UREDELIGHEDSNÆVN HALTER EFTER TIDSRISTER

1 år og 6 dage tog det for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU) at behandle og afvise anklagerne, Keld Skovmand sidste år rettede mod en række pædagogiske forskere. **20**

SDU HAR SKREVET UNDER PÅ ULOVLIG TAVSHEDSKLAUSUL

Syddansk Universitet har underskrevet en fortrolighedsklausul med Det Europæiske Lægemedellagentur, EMA, hvor SDU afgiver retten til forskningsresultaterne. Det er ulovligt, vurderer to eksperter. **23**

AAU-MEDARBEJDERE KRÆVER TOTALT STOP FOR NYT IT-SYSTEM

Nyt it-system, der skal centralisere lokale fordeling og skemalægning på AAU, er så ringe, at det skal skrottes, mener medarbejderne, men det bliver det ikke. **24**

STUDIEUNDERSTØTTELSE – LIGE TIL MIKROBØLGEOVNEN

Du skal servere noget undervisning, og tiden er presset. På AU Arts ligger der nemme løsninger klar på hylden: Takeaway Teaching. **26**

NAVNE

Nye udnævnelser, priser og bevillinger. **28**

BAGSIDE: HURRA FOR DEN ONDE FE

Der blev bidt og snerret, da Birgitte Possing forsøgte at få doktorgraden ud af hænderne på Jes Fabricius Møller. **32**

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutionsansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig. Løsaabonnemeter: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør:

Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere:

Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk), journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:

Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:

Forskerforum, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag:

8.200 eks. Udkommer 9 gange om året den første uge i hver måned.

Øvrige adresser:

DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.

Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk Produktion:

OTW A/S. Næste udgivelse: 31. maj 2019.

Af Olav W. Bertelsen, formand for Universitetslærerafdelingen i DM, FTR på AU

Den statslige bolighaj

Dette nummer af Forskerforum afdækker, at staten gennem Bygningsstyrelsens udlejning af universiteternes egne bygninger til universiteterne tilbagefører store dele af bevillingerne til statskassen.

Det er den såkaldte SEA-model for huslejberegning, der er omdrejningspunktet. Princippet er, at Bygningsstyrelsen skal drive bygningerne erhvervsomt; konkret er der for tiden et afkastkrav på omkring en halv mia. kroner eller to tredjedele af RUC's omsætning. I kombination med den nye ejendomsvurdering medfører SEA-modellen yderligere underminering af universiteternes økonomi. Hvis politikerne vælger at kompensere universiteterne, har de konstrueret endnu et middel til at få forskningsbudgetterne til at se større ud, end de reelt er.

Det har længe været KU's højlydte ønske at få selveje. Det har virket underligt for mange, for hvorfor dog selv tage alt besværet med og i øvrigt være bundet til en meget sammensat bygningsmasse? Det kunne imidlertid se ud til, at den budgetmæssige kompleksitet ved at skulle være lejer hos den statslige bolighaj, Bygningsstyrelsen, langt overstiger usikkerheden ved selv at drive en særdeles heterogen samling af bygninger. Dertil kommer, at Bygningsstyrelsen hen over de seneste år har opbygget en portefølje af talentløst håndterede byggesager, fx Bohr-bygningen, der er blevet massivt forsinket og ca. 4 gange så dyr som planlagt.

Systemet fungerer ikke, når en utæt lade i Foulum nærmest koster

det samme pr. kvadratmeter som tidssvarende kontorlokaler. AU opsig lejemalet på disse statslige lader og flytter ensilageproduktionen ud under presenninger på marken, hvorefter laderne står tomme. Hvad er gevinsten?

Der er altså flere problemer på spil. For det første er der det åbenlyse

“ Vi er på vej ind i en valgkamp, hvor flere partier har meddelt, at de vil afskaffe de årlige topcentsbesparelser på uddannelsesinstitutionerne. Det er et let forståeligt og populært løfte, men det er også helt nødvendigt, at besparelserne stopper nu; der er skåret helt ind i knoglen.

problem at politikerne snyder på vægten med statens bevillinger til universiteterne, idet en stor del af pengene skal sendes tilbage til staten i form af opskruede huslejer. Selv hvis universiteterne bliver kompenseret, er dette pengecirkus en fordrejning ift. målsætningen om, at 1 procent af

BNP skal gå til offentlig forskning.

Det er symptomatisk for tidens politikere, at de gemmer nedskæringspolitikken bag intrikate budgetmodeller og filfrier. Man giver med den ene hånd og tager det dobbelte med den anden. Politik bliver reduceret til gold udgiftsstyring.

For det andet er den del af økonomien, der retter sig mod drift, vedligeholdelse og nybyggeri, helt ugennemskuelig for institutionerne. Der er ikke tillid til, at staten agerer professionelt og hensigtsmæssigt. Der er for mange eksempler på, at projekter er kørt af sporet.

Endelig skaber det problemer for arbejds- og studiemiljøet på universiteterne, når de opskruede huslejer presser universitetsledelserne til at overudnytte undervisningslokaler med faste aftenmoduler på de almindelige daguddannelser, eksamener på helligdage osv.

Vi er på vej ind i en valgkamp, hvor flere partier har meddelt, at de vil afskaffe de årlige topcentsbesparelser på uddannelsesinstitutionerne. Det er et let forståeligt og populært løfte, men det er også helt nødvendigt, at besparelserne stopper nu; der er skåret helt ind i knoglen. En afskaffelse af topcentsbesparelserne hjælper bare ikke noget, hvis politikerne samtidig skruer op for kravet til, hvor stor en del af universiteternes bevillinger Bygningsstyrelsen skal hente tilbage til statskassen.

Stop Bygningsstyrelsens malkning af universiteterne – nu!

En ud af ti mener, at de ikke kan ytre sig kritisk på AU

Hver tiende medarbejder på Aarhus Universitet svarer i en ny arbejdsmiljøundersøgelse (APV), at de mener, at der ikke er frihed til at ytre sig kritisk på deres arbejdsplads.

Foto: Lars Kuse/AU

Resultatet af APV'en overrasker rektor Brian Bech Nielsen.

Det er en stigning på 5 procentpoint i forhold til den seneste APV i 2016, hvor 6 procent af medarbejderne oplevede, at der sjældent eller aldrig er frihed til at fremføre kritiske synspunkter.

I år svarede 11 procent af de ansatte, at de er "uenige" eller "helt uenige" i, at der er frihed til at fremføre kritiske synspunkter på AU. 32 procent har svaret, at de hverken er enige eller uenige i samme spørgsmål.

Rektor Brian Bech Nielsen udtaler til Omnibus, at resultatet kommer bag på ham.

"Jeg er interesseret i, hvad det skyldes. For jeg synes, at vi har brugt temmelig mange kræfter på at understrege

værdien af frihed – herunder forskningsfriheden. Der skal heller ikke herske nogen tvivl om, at der er ytringsfrihed på AU, og det er der opbakning til fra universitetsledelsen. Hvad der ligger i de tal, er svært at vide. I en stor organisation vil der altid være en spredning i svarene, men det skal ikke være sådan, at folk oplever en begrænsning i ytringsfriheden", siger han til Omnibus.

Olav W. Bertelsen, AC-fællestillidsrepræsentant på AU, har tidligere udtalt til Forskerforum, at der eksisterer en kultur nogle steder på universitetet, hvor man risikerer social udstødelse, hvis man taler offentligt om sager, som kan stille universitetet i et dårligt lys.

Han siger, at resultatet af APV'en kalder på at blive undersøgt nærmere. Han vil eksempelvis gerne vide, om der er forskel på svarene fra fastansatte forskere og postdocs, der er tidsbegrænset ansat.

"Man kan kun gisne om, hvad stigningen skyldes, men det mest bemærkelsesværdige er vel i virkeligheden rektors reaktion. Han virkede oprigtigt talt forundret og rystet, da vi diskuterede APV'en på et samarbejdsudvalgs-møde", siger Olav W. Bertelsen.

Han siger, at det kan være, at problemerne ikke bliver kanaliseret

op igennem systemet og når frem til rektor. En anden mulighed er, at en del af de ansatte føler, at det begrænser deres ytringsfrihed, at ledelsen har udtalt, at kritik skal være lødig og konstruktiv.

"Det kan også være, at folk er bange for at stå frem med kritik og dermed sætte sig selv længere ud på kanten, når der skal prikkes folk i næste spare-runde. Jeg kunne som sagt godt tænke mig at få det undersøgt nærmere", siger fællestillidsrepræsentanten.

Rektor Brian Bech Nielsen udtaler til Omnibus, at han umiddelbart har svært ved at koble resultatet af APV'en sammen med VIVE-undersøgelsen af forskningsfriheden fra december 2018, hvor 16 procent af forskerne svarede, at de følte, at de var blevet presset til enten at ændre, at udskyde eller ikke at offentliggøre deres forskningsresultater.

Han peger i stedet på topcentsbesparelserne på uddannelse, der blev indført efter den seneste APV, som en mulig årsag.

"Jeg tror, at der er medarbejdere, som er bekymrede over fremtidsudsigterne. Og om det sætter sig i de her tal, det ved jeg ikke", siger Brian Bech Nielsen. ■

Aalborg har færre engelsksprogede ansøgere

Aalborg Universitet (AAU) har oplevet et drastisk fald i antallet af engelsksprogede ansøgninger fra 1.586 sidste år til 466 i år i forbindelse med årets kvote 2-ansøgningsrunde.

Regeringen har pålagt AAU at nedsætte antallet af internationale studerende med 290 i 2019, hvilket har fået nordjyderne til at skifte sprog fra engelsk til dansk på fem uddannelser, så alle bacheloruddannelser på nær én nu er på dansk. Samtidig har universitetet sat en uddannelse i

bero og lukket tre uddannelser, hvor andelen af udenlandske studerende var høj.

"Nedgangen i engelsksprogede ansøgere viser, at vores tiltag virker efter hensigten. Vi fik jo en bunden opgave af regeringen, som vi ærgrede os over. Men vi har taget opgaven på os, og nu

ser det ud til, at vi er ved at få den løst", siger Inger Askehave, prorektor på AAU, i en nyhed på AU Inside.

Det er endnu usikkert, hvor mange engelsksprogede studerende der faktisk bliver optaget, da det afhænger af kvote 1-ansøgningerne i juli. ■

Midlertidigt ansatte på RUC får ingen løntillæg

En stor gruppe af de ansatte på Roskilde Universitet (RUC) er reelt afskåret fra at få varige løntillæg, skriver universitetsavisen RUC Paper.

Det drejer sig om de eksterne lektorer, som modsat de fleste RUC-ansatte ikke gennem deres overenskomst har ret til en årlig lokal lønforhandling. De eksterne lektorer forhold er i stedet bestemt gennem "Cirkulære om aftale om eksterne lektorer ved universiteter m.fl. under Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser", der angiver, at de eksterne lektorer mindst hvert tredje år skal have mulighed for at forhandle lokale løntillæg. På RUC har parterne aftalt, at de eksterne lektorer har lokale lønforhandlinger hvert andet år i ulige årstal. Men siden cirkulæret blev indført i 2012, er der overhovedet ikke blevet udbetalt varige eller midlertidige løntillæg til de eksterne lektorer på RUC, skriver RUC Paper.

Janne Gleerup, der er fællestillidsrepræsentant på RUC og medlem af Dansk Magisterforenings hovedbestyrelse, udtaler, at en ret stor gruppe ansatte er afskåret fra at få en bid af kagen, selvom netop de i forvejen har dårligere løn- og arbejdsforhold end deres kolleger.

"I realiteten har vi virkelig mange midlertidigt ansatte på RUC, og vi er dybt afhængige af deres bidrag. Vi

Foto: John Steck, Colourbox

kanne faktisk ikke køre vores uddannelser, hvis vi ikke havde de midlertidigt ansatte. Uddannelserne ville brase sammen på en eftermiddag. Så på den ene side er vi dybt afhængige af dem, og på den anden side har de nogle meget ringe løn- og arbejdsforhold, og de er ikke en del af de lokale lønforhandlinger rundtomkring", siger hun til RUC Paper.

Janne Gleerup er lektor på Institut for Mennesker og Teknologi, hvor der er 100 fastansatte og 100 midlertidigt ansatte, og her ville det gøre de lokale lønforhandlinger nærmest ligegyldig, hvis pengene blot skal smøres bredt ud

over alle 200 ansatte, uanset om de er fastansatte eller midlertidige.

"Den pulje penge, der skal fordeles ud til lokalløn, den er ret lille, og der er mange, der må vente i mange år, før deres særlige bidrag belønnes, fordi der er så lidt at gøre godt med. Og det er klart, at hvis de 100 midlertidigt ansatte også skulle tages med i fordelingen af tillæg, så ville det nærmest være lige meget. Så er det næsten ikke øvelsen værd. Og de fastansatte vil nok synes, at så får de jo intet ud af at blive i universitetsverdenen, hvor lønnen i forvejen ikke er ret høj", siger hun til RUC Paper. ■

Norge brugte 69 mia. kr. på forskning i 2017

Der blev brugt 69 milliarder kroner (NOK) på forskning og udvikling i Norge i 2017, viser tal fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).

En stigning på 6 milliarder eller 9,2 procent i forhold til året før. Den største stigning skete i universitets- og højskolesektoren med 13 procent.

Udgifterne til forskning og udvikling udgjorde 2,03 procent af bruttonationalproduktet (BNP) i 2016, og det steg til 2,09 procent i 2017, viser tallene fra NIFU.

Forsknings- og højere uddannelsesminister Iselin Nybø (V) udtaler i en pressemeddelelse, at erhvervslivet øger indsatsen inden for forskning og udvikling.

"Vi har et mål om, at 3 procent af BNP skal bruges på forskning, og vi kommer stadig nærmere dette mål", siger hun. ■

NORSK REKTOR KRÆVER FÆRRE LØSE ANSÆTTELSER

Eksterne bevillinger er ikke en undskyldning for kun at ansætte forskere i midlertidige stillinger, siger Svein Stølen, rektor på Universitetet i Oslo.

Svein Stølen, rektor på Universitetet i Oslo, vil øge andelen af faste stillinger for at sikre, at universitetet fortsat er en attraktiv arbejdsplads.

Mens andelen af midlertidigt ansatte forskere stiger i Danmark, er tendensen i Norge den stik modsatte. Her faldt andelen fra 2017 til 2018, og tallet på 18,5 procent er det laveste i mange år.

Men der er også stor forskel i den ledelsesmæssige tilgang til brugen af midlertidigt ansatte i Norge og Danmark. Da formanden for Danske Universiteter, Niels Bjarklev, i december var i DR Deadline for at udtale sig om det stigende antal løse ansættelser, slog han fast, at den udvikling "bestemt" var kommet for at blive, og "det er ikke nødvendigvis en dårlig udvikling".

For Svein Stølen, rektor for Universitetet i Oslo (UiO), er det derimod en målsætning, at andelen af midlertidigt

ansatte bliver betydeligt lavere, end den er i dag.

"Vi har foretaget undersøgelser, der viser, at mange af vores unge forskertalenter ikke vil anbefale andre at følge samme karrierevej. Der er noget, der tyder på, at akademia ikke er en lige så attraktiv arbejdsplads som tidligere", forklarer han.

Men universitetet har brug for at kunne tiltrække de bedste, og derfor er der også brug for tydelige og ordentlige karriereveje.

"Vi har haft lidt for mange tilfælde, hvor folk er endt i midlertidige stillinger i mange år. Så vi skal blandt andet kunne give bedre karrierevejledning. Vi må i højere grad udpege dem, vi mener har evner til at konkurrere om at gå ind i akademia, og så må vi samtidig have mere fokus på det arbejdsmarked, de fleste ph.d'er skal ud i, nemlig uden for universitetet", siger Svein Stølen.

Handlingsplan og arbejdsgruppe

Men vejledning gør det ikke alene. Der skal også flere faste stillinger til, erkender han. Og så skal man være bedre til at rekruttere internt.

"Det skal ikke være sådan, at professorerne automatisk bruger nye stillinger til at få nye folk ind. Man må også tænke i potentialet hos de personer, der findes i systemet allerede", siger han.

Det er ikke en ny ide, at andelen af midlertidigt ansatte skal være lavere. Tilbage i 2014 vedtog man på UiO en handlingsplan for netop dette. Det fik reduceret de midlertidige stillinger inden for enkelte stillingsgrupper, men ikke nok, og derfor valgte Svein Stølen at nedsætte en arbejdsgruppe i foråret

2018, der skulle identificere hovedudfordringerne og komme med forslag til nye tiltag. Det foreslås blandt andet, at UiO's ledelse i udviklingsaftalerne med universitetets enheder sætter konkrete mål for reduktion af midlertidige stillinger, at UiO skal se på muligheder for at skabe en økonomisk buffer, som kan finansiere perioden, fra et projekt ophører, til et nyt starter, og at UiO skal gennemgå brugen af postdocstillinger og sikre, at stillingen bruges i tråd med det oprindelige formål.

Pengene har samme farve

Ifølge Svein Stølen er der almindelig opbakning til ønsket om at reducere midlertidige ansættelser, også blandt hans dekaner og institutledere.

"Det er så tydeligt forankret i politiske signaler og lovgivning i Norge, så selv om man ser mange vanskeligheder i det her, ser man også behovet for at passe på den ressource, som de unge ph.d'er og postdocer udgør. Det handler om universitetets behov, men også samfundets behov. Den hensigt deler vi som ledelse".

I Danmark forklares en stigende brug af midlertidige ansættelser med, at universiteterne er mere afhængige af fondsmidler til projekter. Er den situation anderledes i Norge?

"Nej, det er for så vidt det samme. Vi har muligvis nok en større basisfinansiering. Men jeg kommer selv fra et center med 100 mio. kroner i eksterne indtægter årligt. I Norge har vi SINTEF. I Danmark havde I Risø. Begge har været afhængige af eksterne indtægter, men det har ikke forhindret hverken SINTEF eller

Risø i at fastansætte forskere. Ekstern finansiering er jo ikke automatisk lig midlertidighed. Til syvende og sidst har universitetet en totaløkonomi, og pengene har samme farve, uanset om de kommer fra basismidler eller eksternt”, siger Svein Stølen.

Tror på lavere tal

Han peger dog på, at vejen mod færre midlertidige ansættelser kræver en vis fleksibilitet i forhold til at kunne skille sig af med medarbejdere, når det er nødvendigt.

“Hvis vi fastansætter flere, må vi også være i stand til at nedbemande, når der er behov for det. Vi må jo have en stabil økonomi selv med ekstern finansiering, så det ikke risikerer at gå ud over vores uddannelsesopgave”.

Kan I nå længere ned end 20 procent?

“Nu lagde jeg jo lidt hovedet på blokken med den udmelding. Men jeg tror absolut, vi kan komme et stykke længere end 20 procent. Vi har ikke lavet et måltal, og der er ikke en organisationsmæssig forankring af tallet. Men jeg tror, vi kan komme længere, uden at jeg vil sætte tal på nu”.

Universitetet i Oslo er ikke duksen hvad angår norske universiteter med laveste andel af midlertidigt ansatte. På Universitetet i Agder er andelen til sammenligning helt nede på 11,2 procent, mens Universitetet i Bergen ligger i den anden ende med 23,3 procent. Det skal dog bemærkes, at de norske tal ikke omfatter postdocer. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignelige

med danske opgørelser, hvor postdocer almindeligvis indgår som midlertidige stillinger.

Forsker: Behov for ny ansættelsespraksis

De danske opgørelser viser som sagt en helt anden tendens. Ifølge en opgørelse, Magisterbladet i december foretog på baggrund af Finansministeriets løndatabase, har andelen af midlertidige stillinger været støt voksende over en årrække. Således var 49 procent af universiteternes VIP-årsværk midlertidige stillinger i 2. kvartal 2018. Til sammenligning var andelen i 2002 kun 33 procent.

“Det handler grundlæggende om økonomi. Midlertidigt ansatte er en måde at holde udgifterne nede på. Og så har der været en kultur for at bagatellisere den store gruppe af ansatte med, at sådan har det jo altid været”, siger lektor ved RUC Janne Gleerup, der forsker i arbejdsliv med særligt fokus på fænomenet prekarisering.

Hun er enig med Svein Stølen i, at midlertidige bevillinger ikke automatisk skal omsættes i midlertidige stillinger, og hun efterlyser, at lederne forholder sig til det skisma, der er opstået mellem forskningsfinansiering og ansættelsespraksis.

“Ledelserne er meget tilbageholdne med at fastansætte, for de er bange for, at de så skal ud at fyre igen senere. Og jeg anerkender, at det skaber noget utryghed blandt alle VIP'ere. Omvendt er vi jo ikke længere der,

KU: PROJEKTMIDLER GIVER MIDLERTIDIGE STILLINGER

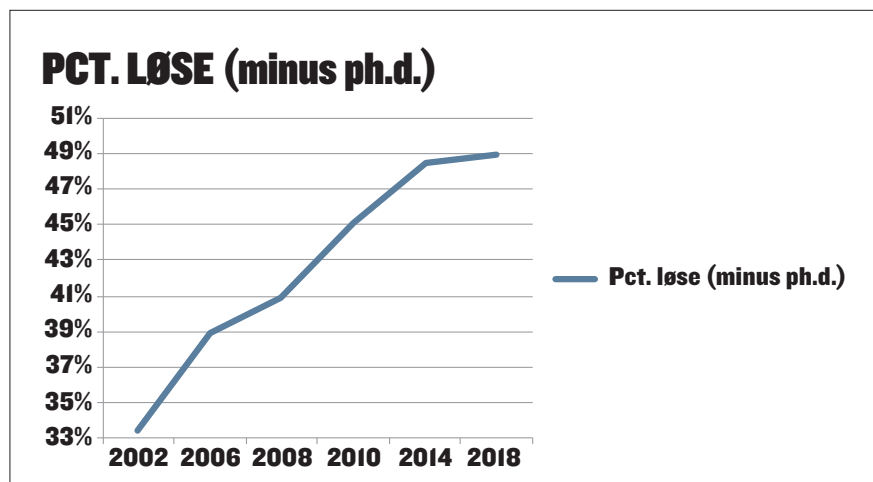
Forskerforum har spurgt KU's rektor, Henrik Wegener, om han deler Svein Stølen's ønske om færre midlertidigt ansatte. Henrik Wegener er i USA, hvorfor vicedirektør Jasper Steen Winkel udtaler følgende på rektors vegne:

“KU's strategi 2023, “Talent og samarbejde”, har fokus på tiltrækning, udvikling og fastholdelse af videnskabeligt talent. En af indsatserne er øget brug af tenure track og dermed at øge andelen af adjunkter, der overgår til et lektorat uden oplag efter at være bedømt kvalificeret. De eksterne forskningsmidler udgør ca. en tredjedel af KU's samlede omsætning. Hovedparten af dem, der bliver ansat til at gennemføre forskningsprojekterne, ansættes midlertidigt, fordi projekterne er tidsbegrænsede. Der er derfor tale om tidsbegrænsede stillinger som bl.a. postdocer. KU har ikke mulighed for at ændre den praksis i en situation, hvor det offentlige beskærer basismidler og tilskud til uddannelser, mens de private fonde heldigvis omvendt øger deres bevillinger til dansk forskning”.

hvor ansættelse på universitetet er en livslang stilling. Vi oplever masser af fyringer, så den sikkerhed er i forvejen under opløsning. Hvis universiteterne er ved at omstille sig til ekstern finansiering, så bliver man også nødt til at finde en anden praksis omkring forskernes beskæftigelse. Ellers ender vi alle som akademiske daglejere. Det mangler vi et modsvar på fra både regeringen og universitetsledelserne”, siger Janne Gleerup.

Hun kan ikke nævne eksempler på, at danske universitetsledelser har gjort en aktiv indsats for at mindske andelen af midlertidigt ansatte. Men nogle steder er der forsøg på at forbedre ansættelsesforholdene.

“Der er blevet formuleret nogle politikker, der beskriver rettigheder for den her gruppe, så de ikke længere bliver overset. For eksempel omkring involvering i forskningsgrupper. Nogle steder – især på decentralt plan – er der indgået aftaler, der forbedrer forholdene med mulighed for tillæg og efteruddannelse. Sådan nogle småting kan man finde rundt omkring. Men der kan gøres meget mere”. ■

Der har været en støt stigning i andelen af VIP'er i midlertidige stillinger, viser en sammenligning, Magisterbladet foretog på baggrund af Finansministeriets løndatabase.

Humaniora på KU skal **skære lønudgifterne med 31 mio. kr.** – fyringer virker uundgåelige

Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet skal skære lønudgifterne med 21 mio. kr. ved enten frivillige fratrædelser eller fyringer. Yderligere 10 mio. kr. skal spares ved ikke at genbesætte ledige stillinger.

Udsigten til at undgå nye afskedigelser på Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet ser efterhånden dystert ud.

Ifølge dekan Jesper Kallestrup skal fakultetet spare 43 mio. kr., da ledelsen forventer en indtægtsnedgang på 57 mio. kr. i 2022.

De 21 mio. kr. skal findes ved afskedigelser, med mindre tilstrækkeligt mange takker ja til en frivillig fratrædelsesordning. Lønudgifterne skal samlet nedbringes med 31 mio. kr., men de 10 mio. kr. kan skæres ved at undlade at genbesætte ledige stillinger, oplyser dekanen.

“Vi håber at nå langt ad frivillighedens vej, da jeg synes, at vi er blevet enige med tillidsrepræsentanterne om nogle attraktive fratrædelsesvilkår”, siger Jesper Kallestrup.

Han tilføjer, at indtægterne kan øges med 10 mio. kr. ved blandt andet at udbyde efter- og videreuddannelseskurser og nye masteruddannelser. Udgifterne bliver også trimmet med 12 mio. kr. ved at fraflytte bygninger, ved at reducere i fællesudgifter og ved at sammenlægge Institut for Informationsstudier og Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, men det er altså ikke nok til at undgå personalereduktioner.

Jesper Kallestrup forklarer, at den vigtigste årsag til besparelserne er Folkeetingets dimensionering af uddannelser, der har skåret cirka 30 procent af Det Humanistiske Fakultets

studenteroptag. Desuden er fakultetet ramt af de årlige topcentsbesparelser.

“Det er meget voldsomt”, siger han.

Bekymrede blikke til stormøde

Lektor Peter Birkelund Andersen, fælles-TR for Dansk Magisterforening og medlem af fakultetets samarbejdsudvalg, ser pessimistisk på muligheden for at undgå afskedigelser, efter at han sammen med cirka 100 ansatte blev informeret om situationen på et stormøde den 10. april.

“Jeg er alvorligt bekymret for, at det ikke længere er realistisk”, siger han.

Tillidsrepræsentanterne havde inden mødet kritiseret ledelsen for alt for ringe information og manglende inddragelse i strategiske drøftelser, men ifølge Peter Birkelund Andersen fik dekanen afmonteret den værste kritik.

“Der var mange bekymrede og bange blikke, så jeg vil ikke sige, at folk blev beroliget, men dekanen fik sagt, at han ikke vil lukke uddannelser, og at der ikke kommer store funktionsændringer og rationaliseringer, der involverer store grupper af medarbejdere. For eksempel blev han spurgt om, hvorvidt de ansatte i studievejledningen skal flyttes fra

institutterne til fakultetet, og det afviste han”, siger Peter Birkelund Andersen.

Tillidsrepræsentanten er fortsat bekymret for, at det ender med elementer af grønthøsterbesparelser, hvor man skærer tilfældigt på det hele, da de i samarbejdsudvalget ikke er blevet præsenteret for en strategi, selvom dekanen har snakket om “strategiske besparelser”.

De store skal spare mest

Jesper Kallestrup siger, at han har meldt klart ud, at han ikke ønsker grønthøsterbesparelser, men at der er grænser for, hvad han kan sige.

“Vi har kommunikeret, i det omfang vi kan, men vi kan ikke være så specifikke, at de ansatte kan regne ud, om besparelserne vil ramme Jensen eller Hansen”, siger han.

Jesper Kallestrup tilføjer, at hvad han mener, når han taler om strategiske overvejelser, er, at han har været i dialog med lederne på institutterne om, hvor de gode forskningsmiljøer og uddannelser med relativt høj gennemførelse, STÅ-produktion, beskæftigelse osv. findes. De har også set på fordelingen mellem videnskabeligt og teknisk-administrativt ansatte på de enkelte institutter.

“Det bliver ikke sådan, at alle uddannelser skal spare lige meget. Dem med de bredeste skuldre skal bære den største byrde, så ja, de store institutter skal spare forholdsvis mere. Det synes vi er mest rimeligt”, siger han.

Fristen for at søge om frivillig fratrædelse var den 23. april, men antallet, som havde søgt, og hvor mange der skal afskediges, var ikke offentliggjort ved redaktionens slutning.

Fakultetet var også igennem fyringsrunder i 2011, hvor 35 fuldtidsstillinger blev nedlagt, og i 2016, hvor 86 stillinger forsvandt. ■

Fakultetet har valgt at fraflytte to etager i bygning 27 på KUA1 på Amager for at spare penge til husleje.

Samfundsvidenskab på SDU skal **skære lønudgifterne med 42 mio. kr.**

Fakultetet skal finde besparelser eller nye indtægter svarende til 42 millioner kroner for at skabe balance i 2021.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på Syddansk Universitet melder sig nu i rækken af enheder på universiteterne, der er havnet i en slem økonomisk kattedpine, som truer med at føre til afskedigelser.

Ifølge budgettet, som er godkendt af SDU's bestyrelse, skal lønudgifterne skæres fra ca. 308 mio. kr. i 2019 til 266 mio. kr. i 2021 for at skabe balance mellem udgifter og indtægter. Fakultetet forventer et underskud på 28 mio. kr. i 2019 og 20 mio. kr. i 2020.

Hårdest ramt er Institut for Marketing & Management (IMM), der alene skal nedbringe lønudgifterne fra ca. 49 mio. kr. til 36 mio. kr., men tallene ændrer sig angiveligt hele tiden.

Karsten Boye Rasmussen, lektor ved IMM og Djøfs tillidsrepræsentant ved SDU Samfundsvidenskab, ser pessimistisk på muligheden for at undgå afskedigelser efter at være blevet præsenteret for de mørke økonomiske udsigter ved et informationsmøde på instituttet den 5. februar.

Opfordring: Søg væk

“Instituttlederen opfordrede folk til at søge væk, mens tid er”, siger Karsten Boye Rasmussen.

Ifølge instituttleder Jeanette Lemmergaards PowerPoint-præsentation fra mødet er det en cocktail af de fortsatte topcentsbesparelser på uddannelse, dimensioneringen af uddannelser, lukningen af engelsksprogede uddannelser, udsigten til, at takstforhøjelsen til samfundsvidenskab ikke bliver forlænget, og en faldende basisbevilling til forskning, der truer økonomien.

Ledelsen vil forsøge at nedbringe lønudgifterne ved naturlig afgang, ved at tilbyde senioraftaler og ved ikke at oprette nye stillinger. Man forsøger også at skaffe

SDU har afdelinger i Odense, Esbjerg, Kolding, København, Slagelse og Sønderborg. Her Kolding Campus, der er tegnet af Henning Larsen Architects og indviet i 2014.

flere indtægter fra eksterne midler ved at udføre flere opgaver som indtægtsdækket virksomhed og ved at tilbyde efter- og videreuddannelseskurser.

“Beskeden på mødet lød, at tidsbegrænsede ansættelser som for eksempel adjunkt, postdoc, ph.d. eller videnskabelig assistent blot vil udløbe uden mulighed for at søge en ny stilling. Og de faste stillinger som lektor og professor vil ikke blive genbesat, når de forlades. Er den afgang ikke tilstrækkelig, kommer der afskedigelser”, siger Karsten Boye Rasmussen.

Ledelsen har ingen kommentarer

Karsten Boye Rasmussen siger, at det bekymrer ham, at ledelsen angiveligt vil ændre arbejdstidsnormerne, altså den tid, som de ansatte har til de forskellige opgaver som eksempelvis vejledning af studerende og undervisningsforberedelse.

“De fleste af os har allerede alt for mange timer. Vejledningstid er de seneste år skåret meget kraftigt ned. De tænkte tiltag vil gøre stedet yderligere mindre attraktivt for både studerende og ansatte”, siger han.

Nina Dietz Legind, konstitueret dekan på Samfundsvidenskab, og Jeanette Lemmergaard, instituttleder på IMM, er begge blevet interviewet om den økonomiske situation af Forskerforum, men begge har efterfølgende meddelt, at de ønsker at trække deres udtalelser tilbage.

Forskerforum har derefter forsøgt at få en kommentar fra rektor Henrik Dam, der gennem sin pressemedarbejder svarer, at SDU's ledelse heller ingen kommentarer har.

“Du skal rette din henvendelse til ledelsen på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet”, skriver pressemedarbejderen. ■

LOVLØSE TILSTANDE:

Regler mangler for politiets efterforskning på nettet

Den tidligere anklager Lene Wachter Lentz afdækker i sit ph.d.-projekt de store huller, der er i dansk retsplejelov omkring politiets digitale efterforskning.

Dansk retsplejelovgivning har et stort, gabende hul. Når politiet efterforsker forbrydelser, findes der klare regler for, hvordan de må gøre det – i den fysiske verden. Men når det gælder den virtuelle verden, er der meget småt med lovgivning, politiet og anklagerne kan støtte sig op ad. Konsekvensen er, at politiets digitale efterforskning ofte foregår på "lovløst" grundlag.

Det er Lene Wachter Lentz i gang med at afdække i sin ph.d.-afhandling, Hun er jurist og har arbejdet som anklager siden 2006, og det er her, hun selv er blevet opmærksom på problemet.

"I min sidste tid som anklager var jeg i en afdeling, der havde med økonomisk og it-kriminalitet at gøre. Her var jeg involveret i efterforskningen, hvor politiet kom og spurgte: Hvad må man i den ene eller anden situation? Og jeg syntes, det var påfaldende, at hver gang det handlede om internettet, var vi på helt nyt land. Hvis man slår op i retsplejeloven, der regulerer, hvad politiet må og ikke må, står der stort set ikke noget om internettet. Så vi måtte hele tiden selv fastlægge: Hvad gør vi her? Hvad tør vi? Hvad er prognosen for, hvad der bliver tilladt? Det var nogle ret store overvejelser, som jeg tænkte, at det egentlig bør være lovgiverne, der tager stilling til", fortæller hun.

Privatliv på nettet?

Retsplejeloven forholder sig grundlæggende til den fysiske verden. Eksempelvis er der klare regler for, hvornår politiet må trænge ind i et privat hjem og rode i skuffer og skabe. Men når vi snakker virtuelle rum, for eksempel personlige profiler på sociale medier, er reglerne alt andet end klare.

Lene Wachter Lentz undersøger de juridiske rammer – og mangel på samme – for to typer af politiefterforskning. Den ene type er, når efterforskere hacker sig ind på eksempelvis beslaglagte computere eller virtuelle drev. Den anden type er menneskelig interaktion, hvor efterforskere for eksempel opretter en falsk profil på Facebook for at få adgang til grupper, debatter mv.

"En af mine konklusioner er, at man må gennemtænke, hvor privatlivets grænser går. I dag foregår meget kommunikation på de sociale platforme, og noget af det regner man som fortroligt. Eksempelvis diskussioner, der foregår i lukkede grupper. Så spørgsmålet er, hvad der gælder, hvis politiet skaffer sig adgang til et rum, hvor folk har en forventning om at være private. Det kan der jo være god efterforskningsmæssig grund til. Men jeg mener, der bør være en regulering, ligesom der er andre steder".

Det eneste juridiske grundlag, politiet ifølge Lene Wachter Lentz kan støtte sig op ad i dag, er en betænkning fra 1984, der handler om infiltrering.

"Her står, at politiet gerne må infiltrere eksempelvis ved at gå ind på et værtshus og lytte til, hvad gæsterne snakker om, uden at man giver sig til kende som politi. Men jeg synes, der er en verden til forskel på et værtshus med offentlig adgang og en platform, hvor man kan være i lang tid og overvåge, hvordan folk agerer".

"Et kæmpe vindue, der åbner sig"

I den del af afhandlingen, der handler om teknisk efterforskning – hacking – diskuterer hun blandt andet de muligheder, der opstår for politiet, hvis de beslaglægger en

VIS OS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Lene Wachter Lentz, cand.jur.

Hvad: Politiets hemmelige efterforskning på internettet.

Hvor: Juridisk Institut, AAU.

Hvorfor: Retsplejeloven regulerer politiets efterforskning, men indeholder ikke særlige bestemmelser om efterforskningen på internettet. Lene Wachter Lentz undersøger rammerne for denne efterforskning ud fra to cases: Når politiet hacker sig adgang til borgeres private data og informationssystemer samt politiets "undercover"-efterforskning med brug af infiltration og lokkeduer.

På prøve som forsker

Lene Wacher Lentz fik lov til at gå som føl i syv måneder, inden hun valgte at lægge sin karriere om og blive ph.d.-studerende.

telefon, der giver adgang til eksempelvis profiler på sociale medier.

“Hvis man eksempelvis anholder en mand for vold nede i Jomfru Ane Gade og beslaglægger hans telefon, hvad må man så bruge den til at undersøge? Selve voldssagen er måske ikke så svært at bevise, men telefonen kan jo give anledning til at undersøge andre ting, for eksempel narkosalg. Får man adgang til en social profil, ligger der beskeder om alt muligt. Men får man adgang til en social profil, går man samtidig ind og overvåger andre. Det er et kæmpe vindue, der åbner sig”, siger Lene Wacher Lentz.

Hun vurderer, at der ligger en stor opgave i at bringe retsplejeloven ind i den digitale tidsalder, og at den opgave er blevet skubbet, måske fordi den virker ressourcemæssigt uoverskuelig. Men så længe politikere og embedsmænd lader det her ligge, hersker der altså en slags lovløshed omkring den digitale politiefterforskning.

“Når man fra lovgivers side vælger ikke at opdatere det her regelsæt, så er det domstolene, der kommer til at tage stilling til, hvad der skal være lovligt eller ikke lovligt. Det giver en lidt uforudsigelig retstilstand”.

Lene Wacher Lentz afslutter sit ph.d.-projekt denne sommer. Hun har netop fået optaget sin femte forskningsartikel og håber at få skrevet en sjette, inden afhandlingen bliver indleveret. Spørgsmålet er, om hendes lys på de juridiske huller i vejen kan sætte gang i det lovarbejde, der tydeligvis mangler.

“Jeg er lidt usikker på, hvor meget lovgivere henter inspiration fra den her slags forskningsartikler. Men man kan jo håbe ...” ■

Godt en fjerdedel ned i løn og en usikker jobfremtid. Det var, hvad Juridisk Institut ved AAU kunne stille 45-årige Lene Wacher Lentz i udsigt, da man foreslog hende at skippe jobbet som offentlig anklager og i stedet blive ph.d.-studerende.

Og det sagde hun ja tak til. Om end tvøvende.

“Jeg syntes, det var lidt af et spring, og jeg var i tvivl om, hvorvidt jeg kunne finde ud af det. Det at arbejde som anklager er juridisk set ikke specielt tungt. Det handler meget om bevisførelse. Så derfra og til at skulle sidde og nørde juridisk, det vidste jeg ikke, om jeg kunne. Og så får lønnen jo et ordentligt dyk nedad”, fortæller hun.

Hun var blevet tilknyttet AAU som ekstern underviser i strafferet, og det viste sig hurtigt at være et rigtig godt match.

“Jeg blev virkelig glad for at undervise, og det gav mig rigtig meget. Det gjorde mig teoretisk stærkere, hvilket gjorde mig til en bedre anklager, og samtidig gav mit arbejde mig nogle cases, som jeg kunne bruge i undervisningen”.

Og glæden var så gensidigt stor, at instituttet faktisk tilbød Lene Wacher Lentz at oprette en stilling som videnskabelig assistent til hende i 7 måneder, så hun kunne afprøve livet som forsker og underviser, inden hun sagde ja til ph.d.-stillingen.

“Jeg fortsatte med at undervise, men havde ellers meget frie rammer. Jeg skrev en artikel og havde nogle rigtig gode snakke med andre, der beskæftigede sig med det her område. Jeg syntes, hele miljøet var rigtig spændende. Man havde tid til diskussioner, og fra min praktiske erfaring kendte jeg til en masse dilemmaer, man kunne undersøge og bygge videre på”.

Tid til at tænke

Den lille aperitif på tilværelsen som forsker gjorde, at hun valgte at satse

og begynde en helt ny karrierevej ved universitetet. Og det har åbnet døren til et helt andet arbejdsliv, end hun har været vant til.

“På en almindelig offentlig arbejdsplads handler det meget om tilstedeværelse. Du møder klokken 8 til 16, og så er der et ydre pres på din produktion – at du når et vist antal sager. Men her handler det om tankevirk-somhed, og det er en helt anden måde at arbejde på. Jeg husker, første gang jeg sad og brugte en dag på at læse nogle gamle lovforslag. Jeg følte det næsten, som om jeg havde pjækket fra arbejde. Sådant noget havde jeg aldrig haft tid til”.

Men der er også en bagside af medaljen, som Lene Wacher Lentz især på det seneste er blevet konfronteret med, og det er den usikkerhed i karriereudviklingen, som også hører forskningssektoren til.

“Vi har lige haft fyringsrunde på AAU, og det var egentlig en lidt gruopvækkende oplevelse. Jeg har jo altid haft jobsikkerhed. Og som forsker er man jo også tvunget til at genopfinde sig selv og finde på nye ting, som man kan finde funding til. Det er barsk på en anden måde, og det bliver mere tydeligt, nu hvor jeg er ved at være færdig med ph.d.-forløbet”, siger hun.

Lene Wacher Lentz er dog sikker på, at hun vil satse videre inden for forskningen. Hun oplever, at der er interesse omkring hendes forskningsfelt, og hun har fået et godt netværk, der kan kaste muligheder af sig. Så må de faste stillinger og fine titler komme, når de kommer.

“Situationen for mig er jo den samme som for de yngre ph.d.-studerende. Jeg tror bare, jeg er mere rolig ved det. Jeg er glad for arbejdet som forsker, uanset hvilken titel jeg har. Når man har prøvet at være ansat og have en chef, så lærer man at sætte pris på den selvstændighed, man har som forsker”. ■

Staten kræver overpris i husleje – nye voldsomme lejestigninger truer universiteterne

Det er en god forretning for staten at leje bygninger ud til landets universiteter. 567 mio. kr. forventes overskuddet at blive på i 2019. Det er penge, som ellers skulle være brugt til forskning og uddannelse. Nye huslejestigninger truer i 2020.

Staten trækker årligt et trecifret millionbeløb ud af universiteternes økonomi og tilbage i statskassen, så pengene ikke kan bruges til forskning og uddannelse, som det ellers var intentionen.

Manøvren sker gennem Bygningsstyrelsen, der administrerer statens huslejeordning (SEA), der har indbygget et såkaldt afkastkrav. Det skal med andre ord give overskud at leje bygningerne ud til universiteterne, lyder kravet fra Finansministeriet.

567 mio. kr. forventes at flyde fra universiteterne og tilbage til statskassen i 2019. Penge, som universiteterne betaler mere i leje, end staten har af udgifter til renter, vedligehold og administration af bygningerne. Lejeindtægten er cirka 2,4 mia. kr. og udgiften ca. 1,8 mia. kr., fremgår det af finansloven for 2019.

“Det er naturligvis problematisk, at midler, som kunne være brugt på

forskning eller uddannelse, ender med at blive brugt på husleje i stedet. Det bliver vi hverken klogere eller dygtigere af i Danmark”, siger Peter Lauritzen, formand for Universitetsdirektørudvalget under Danske Universiteter og direktør for RUC.

Samtidig gennemfører

Bygningsstyrelsen netop nu ejendomsvurderinger efter et nyt princip, som kan medføre yderligere lejestigninger på op til 100 procent i 2020.

Der er udbredt utilfredshed med lejepriserne og med Bygningsstyrelsen blandt de seks universiteter, som er underlagt SEA-ordningen. Undertaget er CBS og delvist DTU, som har selveje på nær Risø Campus.

Derfor er SEA et problem

Peter Lauritzen siger, at SEA-ordningen er et problem for universiteterne af primært tre årsager:

For det første er huslejeniveauet i SEA-ordningen allerede i dag højere end markedsniveauet for tilsvarende bygninger.

“Det har aldrig været meningen med SEA-ordningen, at staten skulle have indtægter/afkast af at

udleje bygninger til universiteterne. Hensigten har eksplicit været, at huslejen skal afspejle de omkostninger, staten har til faciliteterne, og hvis det var sådan, ville samfundet reelt kunne få mere forskning og udvikling for pengene”, siger han.

For det andet giver det højere huslejeniveau problemer i forhold til samarbejdet med eksterne parter, da de ikke finder det attraktivt at finansiere udgifter til forskning i universiteternes bygninger, når huslejeniveauet ikke er konkurrencedygtigt, siger Peter Lauritzen.

For det tredje spænder SEA-ordningen ben for den langsigtede strategiske planlægning på universiteterne, da lejeordningen løbende bliver justeret, og forudsætningerne dermed pludselig ændres.

Byggerier bliver milliarder dyrere

Ydermere har Bygningsstyrelsen ikke formået at styre flere universitetsbyggerier tilfredsstillende. Udgifterne er løbet løbsk, og det er universiteterne, der ender med regningen i form af en højere huslejebetaling.

Særligt hårdt ramt er Københavns Universitet (KU), hvor Niels Bohr-bygningen bliver 1,3 mia. kr. dyrere end planlagt, og budgettet for Mærsk-bygningen til 1,5 mia. kr. tegner til at blive overskredet med mindst 30 procent. KU har anlagt en statslig voldgiftsag mod Bygningsstyrelsen i forbindelse med begge byggerier, da man ikke vil acceptere at hænge på ekstraregningen.

KU skriver i sit budget for 2019, at der er risiko for en huslejestigning på op mod 11 procent svarende til ca. 133 mio. kr. årligt fra 2022 på grund af overskridelserne.

Niels Bohr-byggeskandalen endte med at koste direktøren for Bygningsstyrelsen jobbet, og ministeren overflyttede styringen af projekterne til Vejdirektoratet.

KU fik nej til selveje

Det er derfor heller ikke overraskende, at netop KU mest ihærdigt har forsøgt at komme ud af Bygningsstyrelsens spændetrøje og få lov til at eje sine egne bygninger. I 2015 førte KU ligefrem en offentlig kampagne for selveje.

Argumentet fra ledelsen lød blandt andet, at KU betaler staten en leje på

mindst 20 procent over markedsprisen, og at SEA-ordningen betyder, at universitetet ikke selv må renovere nedslidte bygninger til international standard.

“De førende universiteter i verden har selveje, og både DTU og CBS har selveje. Det er en forudsætning for at indgå samarbejder med industrien og tiltrække forskergrupper og dermed kunne konkurrere på forskningsområdet internationalt. Ejer vi vores bygninger, bliver vi mere dynamiske i forhold til indretning og renovering af laboratorier og lokaler, og det er helt nødvendigt for at være konkurrencedygtigt”, sagde daværende formand for KU’s bestyrelse Nils Strandberg Pedersen.

KU lagde også en video på de sociale medier, hvor en Pacman-figur af mursten æder sig vej gennem reagensglasværk og bøger, der skal illustrere forskning og uddannelse, efterfulgt af teksten: “Københavns Universitet betaler hvert år 180 mio. kr. for meget i husleje til staten. De penge vil vi hellere bruge til forskning og uddannelse”.

KU-ledelsen tilbød at købe sine egne bygninger for 8-9 mia. kr., men i november 2015 afviste daværende minister Esben Lunde Larsen i et kortfattet brev ønsket om selveje, selvom han tidligere havde støttet tanken:

“Regeringen har grundigt afvejet fordele og ulemper for både staten og Københavns Universitet ved bygnings-selveje. Det er vurderingen, at der for staten som helhed opnås den mest hensigtsmæssige styring og forvaltning af de statslige ejendomsaktiver ved at fastholde en central forvaltning af ejendomsporteføljen”, skrev ministeren.

Universitetsavisen på KU fik afslag på at få aktindsigt i beslutningsgrundlaget, og rygterne lød, at regeringen ikke var villig til at slagte sin guldkalv.

KU-ledelsen har ikke ønsket at udtale sig hverken om selveje eller om de vserende byggesager.

DTU foretrækker selveje

Ifølge Claus Nielsen, universitetsdirektør på Danmarks Tekniske Universitet, har de på DTU erfaring både med at eje bygningerne selv og med at være underlagt SEA-ordningen.

DTU lejer Risø Campus af Bygningsstyrelsen for ca. 60 mio. kr. og ejer resten af bygningerne selv. Han skønner, at huslejen for Risø er ca. 10 pct.

FAKTA

- På universitetsområdet ejer Bygningsstyrelsen på statens vegne 1.900.000 m² til en værdi af 31,5 mia. kr.
- Kvadratmeterne er fordelt på ca. 1.300 bygninger, der indeholder 900 lejemål.

for høj i forhold til markedsprisen for de nye ejendomsvurderinger.

Han tilføjer, at SEA-ordningen indeholder andre fordyrende elementer til administration mv., og universiteterne skal også betale for en række omkostninger og reinvesteringer, som lejere i normale udlejningsforhold ikke vil skulle betale. SEA-ordningen tillader ej heller, at Bygningsstyrelsen kan reinvestere tilstrækkeligt.

Selveje giver derimod DTU en finansiel stabilitet, som sikrer, at det er muligt at planlægge langsigtet, siger han.

“Selveje er grundlæggende i overensstemmelse med universitetslovens ord og hensigt om at sikre universiteternes autonomi og handlekraft – i øvrigt på lige fod med de mange udenlandske eliteuniversiteter, som har selveje, og som vi i Danmark ønsker at sammenligne os med”, siger Claus Nielsen.

Nye vurderinger kan føre til voldsomme lejestigninger

Samtidig er Bygningsstyrelsen i gang med at vurdere universitetsbygningerne efter en ny metode som et led i SEA-reformen, der skal træde i kraft fra 2020. Det ser ud til, at reformen kan ende med at medføre voldsomme lejestigninger.

“Vi har hørt, at huslejestigningen i værste fald bliver i omegnen af 35-40 procent. For nogle universiteter vil det næsten være eksistenstruende. For os på RUC vil det i værste

► fald betyde en huslejestigning på 35-40 millioner årligt af en omsætning på 750 millioner. Det vil have helt uoverstigelige konsekvenser”, siger Peter Lauritzen, RUC-direktør og formand for Universitetsdirektørudvalget.

KU skriver i budgettet for 2019, at man har modtaget de første vurderingsrapporter fra Bygningsstyrelsen, og at vurderingerne ligger 70-100 procent over det nuværende niveau.

“Københavns Universitet har gjort indsigelser vedr. denne vurderingsmetode, men Bygningsstyrelsen har fastholdt”, står der i KU-budgettet.

Ifølge Peter Lauritzen er der nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af folk fra Transport-, Bygge- og Boligministeriet,

Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Finansministeriet, som skal afklare konsekvenserne af de nye ejendomsvurderinger.

Danske Universiteter mener, at det er en god anledning til politisk at genoverveje, om universiteterne skal tilbydes et reelt alternativ til SEA-ordningen.

“Vi ser gerne, at universiteterne bliver tilbudt en rimelig model for bygningssejle”, siger Peter Lauritzen.

Han tilføjer, at det virker, som om der er en vilje til at løse problemerne i forbindelse med SEA-reformen i de involverede ministerier og til at indtage universiteterne.

“Det håber vi fortsætter, for sagen er kompleks og kan få store utilsigtede

konsekvenser for universiteterne og dansk forskning, hvis ikke vi rammer den rigtige løsning”, siger han.

Bygningsstyrelsen meddeler via sin pressemedarbejder, at ledelsen ikke ønsker at udtale sig om hverken afkastkravet i SEA-ordningen eller de nye ejendomsvurderinger, så længe arbejdet pågår, og der ikke er endelig afklaring om de eventuelle virkninger for universiteternes huslejer. ■

Regeringen laver talmagi med enprocentsmålsætning

Det offentlige skal hvert år bruge mindst 1 procent af BNP (bruttonationalproduktet) på forskning og udvikling for at leve op til kravet i den såkaldte Barcelona-målsætning fra EU. Målsætningen fremgår også af regeringsgrundlaget fra 2011.

Danmark indfrie de i 2009 som et af tre EU-lande målet, men VLAK-regeringen er lige lovlig kreativ i sin måde at gøre tallene op på for at sikre, at Danmark ikke igen ryger under den magiske grænse på 1 procent, lyder kritikken fra flere sider.

Jesper Langergaard, direktør i Danske Universiteter, har i et debatindlæg kaldt det talmagi, da regeringen medregner de midler, som forskerne skaffer hjem fra EU's forskningsprogrammer. De danske forskere hjemtog knap to milliarder kroner fra EU i 2017, hvilket betød, at regeringen kunne spare et tilsvarende beløb på den statslige forskningsbevilling og stadig hævde, at den brugte 1 pct. af BNP til forskning.

De danske kommuners og regioners forskningsinvesteringer indgår også i regeringens opgørelse, men hvor meget der forskes i regionerne, bygger på et

usikkert skøn, der svinger mellem 1,5 mia. kr. og 2,4 mia. kr., siger Jesper Langergaard.

Danske Universiteter peger også på, at universiteternes huslejebetaling til staten tæller med som forskningsudgifter, selvom cirka en halv milliard kroner årligt føres tilbage i statskassen, da universiteterne betaler en højere leje end markedsprisen.

Claus Nielsen, universitetsdirektør på DTU, siger, at det ikke er retvisende, når den “overnormale” husleje i form af et højt afkastkrav og/eller kunstig høj pris-sætning af ejendommene medgår i opgørelsen over investeringer i forskning.

“Dette er regnskabsmæssig kreativitet, som alene tjener det formål at illudere opfyldelse af enprocentsmålsætningen”, siger han.

Mette Fjord Sørensen, chef for forskning, videregående uddannelser og mangfoldighed i Dansk Industri, efterspørger et veldokumenteret og klart overblik over, hvad der bruges af offentlige midler på forskning, og hvordan det relaterer sig til forskning.

Hun kalder den nuværende opgørelse, hvor EU-midler, midler fra regioner og kommuner og husleje indgår, for “en

blandet pose bolsjer” og siger, at man må se på, hvilke udgifter på finansloven der burde tælle med.

Hun nævner som eksempel et svar fra finansminister Kristian Jensen fra august 2017 til Folketingets Finansudvalg. Det var Alternativets Josephine Fock, der havde bedt ministeren rede-gøre for, hvor mange millioner kroner der var afsat til forskning på finansloven 2018 opgjort på konkrete poster.

Her fremgår det, at 4 millioner kroner fra jagttegnsafgiften indgår i opgørelsen.

“Jeg har i hvert fald svært ved at se, hvorfor det skal tælles med som midler til forskning”, siger Mette Fjord Sørensen.

Ifølge DI's opgørelse er statens bevillinger til forskning og udvikling faldet fra 0,90 pct. af BNP i 2009 til 0,77 pct. af BNP i 2018.

Alene fra 2015 til 2016 faldt de statslige bevillinger med 1,4 mia. kr. og nåede det laveste punkt i de seneste 10 år.

“Det er absolut ikke vejen frem at spare på forskning og uddannelse. Der er en tendens til, at 1 pct. betragtes som et loft over udgifterne, med det burde være gulvet. Vi ser gerne, at staten øger investeringerne til 1,5 pct. af BNP frem mod 2030”, siger Mette Fjord Sørensen. ■

Hvad er det retlige grundlag for masseafskedigelses på AAU?

Ledelsen på AAU har i år gennemført en større runde af afskedigelser omfattende 107 medarbejdere. Dette er kun én af flere større afskedigelser ved universiteterne, hvor KU og AU har været i gang og nu også SDU.

Afskedigelserne er iværksat efter en helt ensartet model, hvor medarbejderne varsles med henvisning til økonomiske besparelser og en begrundelse for udvælgelsen ud fra tre kriterier:

1. Strategiske hensyn for fremadrettet at understøtte visionen for Aalborg Universitet, herunder en vurdering af, om uddannelses- og forskningsområder kan bortfalde, nedprioriteres, sammenlægges eller ændres på anden vis.
2. Faglige kompetencer, som matcher den fremtidige opgaveløsning inden for instituttets uddannelses- og forskningsprofil.
3. Personlige kompetencer, som understøtter den fremtidige opgaveløsning.

Dette følges af den enslydende konklusion: "at det desværre er dig, som vi i den givne situation bedst kan undvære". Selvom flere af de afskedigede har reageret med individuelle parts-høringsskrivelser, er stort set alle endt med at blive afskediget med begrundelsen: "Din udtalelse ændrer desværre ikke ved, at [fakultetet] stadig mangler at finde besparelser".

En universitetsansat akademiker har adskillige faglige kvalifikationsbedømmelser bag ansættelsen. Hvordan er det så muligt for universitetets ledelse at omgå kravet om saglighed og partshøring i bl.a. forvaltningslovens § 19 og i akademikernes overenskomst i § 20, stk. 3: "Ved afskedigelse af en ansat må vilkårligheder ikke finde sted"?

Forklaringen er at finde i en udbredt reference til en dom i Højesteret fra 2006 (U.2007.537H). Denne dom

dækker AAU's HR-afdeling sig ind under, og den har været kernen i den juridiske forklaring over for tillidsfolkene i AAU's samarbejdsudvalg.

Men hvad handler denne "skelsættende" dom egentlig om? Og hvilke præmisser hviler den på?

Udgangspunktet for sagen var en beskæring på finansloven for 2002, som førte til afskedigelser i Udenrigsministeriet. Sagen blev rejst af en af de afskedigede. I Højesteret fastslås det, at "udvælgelsen af sagsøgeren skete ud fra en samlet og generel bedømmelse af hans kvalifikationer ... Det lægges endvidere til grund, at udvælgelsen skete på grundlag af en relativ vurdering af sagsøgeren og andre medarbejdere set i forhold til de overordnede udvælgelseskriterier, som fremgik af høringsskrivelsen". Det var altså som udgangspunkt tilstrækkeligt at angive generelle kriterier.

Man kunne således tro, at der dermed blev givet carte blanche til at afskedige hvem som helst. Men nej, sådan forholder det sig ikke. Dommens præmis er nemlig: "De forvaltningsretlige regler om sagsbehandling skal i afskedigelses-sager bidrage til, at der træffes saglige afskedigelsesbeslutninger". Højesteret tog således konkret stilling til den afskedigedes indvendinger og konkluderede: "... ikke antages konkret at have haft væsentlig betydning, og Højesteret tiltræder ... at afskedigelsen ikke var usaglig".

Dommen indfører en skelnen mellem den generelle begrundelse i varslingen af afskedigelse og den enkelte konkrete sag, hvor institutionen skal kunne dokumentere saglighed og leve op til

forvaltningslovens krav om konkret dokumentation på fremført kritik eller ved en efterfølgende forhandling.

Det kan undre, at dommen i Højesteret så ukritisk overføres til universiteterne, hvor alle ansatte har forskningsfrihed og med basis i videnskabelige undersøgelser skal tage selvstændigt og kritisk stilling. Saglighed i universitetets regi indebærer krav til præcise begrundelser, hvis universitetets troværdighed skal bevares.

Den udlægning, som HR-afdelingen ved AAU har præsenteret for de tillidsvalgte, er juridisk ukorrekt og ufuldstændig. Der er i vore øjne tale om en alvorlig forseelse, når AAU's ledelse har vildledt både en stor gruppe af individuelt afskedigede og gruppen af valgte tillidsfolk.

Den logiske juridiske konsekvens heraf er, at alle de fremførte indsigelser må tages op til konkret vurdering baseret på den kritik, der er fremført af den enkelte afskedigede. Hvor der er tegn på usaglighed, må disse afskedigelses-sager gå om, så der skabes et sagligt, fagligt baseret og gennemskueligt beslutningsgrundlag for hver enkelt sag. ■

Dette er en forkortet version af debatindlægget, som kan læses i sin fulde længde på www.forskerforum.dk.

AAU-ledelsen har takket nej til at svare på kritikken.

SKREVET AF

Professor Arne Remmen, Aalborg Universitet

VIDENSKABENS NYE IKON:

Den glødende ring

I fell into a burning ring of fire
 I went down down down down and the flames went higher
 And it burns burns burns burns
 The ring of fire
 The ring of fire

Der var stærke følelser på banen den 10. april, da Event Horizon Telescope i Bruxelles præsenterede det første reelle billede af et sort hul.

Om det var passioneret kærlighed som den, Johnny Cash sang om, eller bare ærefrygt og bevægelse over suset fra det historiske vingeslag, er en fortolkningssag. Men det var i hvert fald med sitrende stemmer, at de seks videnskabspersoner på podiet i EU-Kommissionens pressesal fortalte om det banebrydende resultat.

“Vi ser ind i rummet mod en kæmpe galakse 500 milliarder milliarder kilometer væk (50 lysår, red.). En enorm galakse, der har været under mistanke for at indeholde et supermassivt sort hul. For 101 år siden så nogle et lysglimt, som er plasma, der skyder ud af Mælkevejens centrum og markerer det massive sorte hul. Jeg troede aldrig, det sorte hul var så stort, som folk sagde, før jeg så dette”, sagde Heino Falcke og pegede op på lærredet.

I samme øjeblik kom billedet: en glødende ring – a ring of fire.

“Det ligner en ring af ild. Det føles, som om vi kigger på helvedes port”, lød det fra Heino Falcke, der er professor ved Radboud University i Holland og formand for Event Horizon Telescopes videnskabelige råd.

Bagefter kom de tørre, men stadig fascinerende fakta bag billedet. Lyset, man ser omkring det sorte hul, er glødende gas og støv. Og den mørke cirkel i midten er skyggen af den såkaldte begivenhedshorisont, det punkt, hvor selv ikke lys kan undslippe.

Eksistensen af sorte huller blev forudsagt for over 100 år siden af Albert Einstein, og det, man hørte fra alle eksperter, der udtalte sig, var, at billedet stemmer fuldstændig overens med de simulationer, man har foretaget på baggrund af Einsteins teori. Lidt groft sagt var der altså ikke noget nyt under solen – vi er bare blevet lidt mere sikre på, at fysikken ser ud, som vi tror, den gør.

Mens Heino Falcke stod i Bruxelles og introducerede det allerede ikoniske billede, blev hans ord sagt omtrent samtidig ved koordinerede pressekonferencer seks andre steder i verden: Shanghai, Beijing, Tokyo, Washington DC, Santiago i Chile og såmænd vores eget DTU i Kongens Lyngby, hvor lektor Thomas R. Greve fra grundforskningscenteret DAWN præsenterede begivenheden sammen med et panel af eksperter.

“Det første uomtvistelige bevis for, at de her supermassive sorte huller findes”, sagde Thomas Greve om billedet.

Ud over at være et banebrydende resultat var der således også tale om

et meget veltilrettelagt og succesfuldt reklamefremstød for forskningen generelt. Begivenheden og billedet fik en masse opmærksomhed i alle slags medier. Eksempelvis valgte Politiken at rydde forsiden med billedet af den glødende ring.

“Hvornår har man sidst set folk klappe i EU-Kommissionens pressesal? Politikere bør se på forskere i forhold til at opnå noget sammen. EU handler om at samle mennesker, og det gør forskningen”, lød det fra Carlos Moe-das, EU’s kommissær for forskning og innovation, der også deltog i pressekonferencen i Bruxelles.

Billedet af det sorte hul er taget ved at forbinde otte teleskoper placeret forskellige steder på jorden. På den måde har man skabt det, der kaldes Event Horizon Telescope. Teleskoperne befinder sig på udsatte steder i store højder, for eksempel i Sierra Nevada i Spanien, på vulkaner i Hawaii og Mexico, i bjergene i Arizona, i Atacama-ørkenen i Chile og i Antarktis.

Over 200 forskere deltager i projektet, der i øvrigt snart bliver udvidet og forbedret med tilføjelsen af Greenland Telescope, der står ved den amerikanske Thule-base i det nordlige Grønland.

Med god udsigt til universets sorte huller og glødende ringe. ■

UDVALG GAV OP:

Forskningskvalitet kan ikke måles

Et ekspertudvalg har afsluttet en rapport med forslag til nye måder at belønne god forskningskvalitet på gennem konkurrencefordelte basismidler, men udvalget stiller samtidig grundlæggende spørgsmål ved incitamentsstyring som metode.

Der skal højere kvalitet og mere excellence i dansk forskning, og derfor skal fordelingen af basismidlerne have et nyt element, der kan lokke universiteterne til at gøre de rigtige ting.

Sådan sagde regeringen i slutningen af 2017 med strategien “Danmark – klar til fremtiden”, hvor den blandt andet lancerede, at et ekspertudvalg skulle udpege nogle indikatorer for forskningskvalitet.

Det ekspertudvalg har nu arbejdet færdigt og givet sit svar i form af en rapport. Men hvis nogen har set frem til at få serveret de vises sten i forhold til forskningskvalitet, må rapporten være en skuffelse. Udvalget lægger nemlig ud med at konstatere, at det ikke kan løse den del af opgaven:

“I udvalget har vi fået til opgave at “identificere konkrete indikatorer for forskningskvalitet”. Det er imidlertid vores vurdering, at forskningskvalitet er et flerdimensionelt begreb, der ikke er muligt direkte at måle, hvorfor der ikke kan opstilles konkrete indikatorer for forskningskvalitet”, hedder det i rapportens indledning.

En anden del af opgaven har udvalget dog godt kunnet løse, nemlig at opstille forslag til et nyt, resultatbaseret element, der fremmer forskningskvaliteten.

Det er faktisk blevet til hele fire forskellige forslag: 1) en justeret version af det nuværende indikatorbaserede element (ekstern funding og publikationer) med inddragelse af citationer, 2) et element baseret på

udviklingskontrakter mellem ministerium og universiteter, 3) et element baseret på peer review af universiteternes forskningsmiljøer, 4) et element, som kombinerer udviklingskontrakter og indikatorer.

Ikke kun et spørgsmål om BFI

Jesper Schneider, der er professor ved Dansk Center for Forskningsanalyse på AU, er en af de tre danske deltagere i den internationalt sammensatte ekspertgruppe. Han forklarer, at de fire meget forskellige modeller ikke skal forstås som reelle løsningsforslag, men mere som fire typeeksempler på, hvordan en incitamentsfordeling kan gribes an.

“Hvis du ser bort fra det første forslag, så er de andre nogle modeller, der bliver brugt i andre lande. De findes ikke i rendyrket form, men vi viser idealtyperne for at give et idegrundlag for, hvilke muligheder man har at arbejde med”, fortæller Jesper Schneider.

Forslag 1 imødekommer det krav, som især de våde fag – DTU i særdeleshed – har efterspurgt, nemlig at se på antallet af citationer, når forskningskvaliteten vurderes, frem for kun at tælle antallet af publikationer. Princippet bygger dog videre på den eksisterende tankegang om et “mekanisk” element. Det mest interessante er måske derfor den del af forslaget, der handler om, at hjemtaget af eksterne midler skal opgøres separat for de videnskabelige hovedområder, “så dette element i modsætning til i dag ikke kan medføre omfordeling mellem hovedområder”, som det hedder.

“Folk vil gerne gøre det her til et spørgsmål om BFI. Men BFI’en omfordeler faktisk ikke særlig mange penge. Den eksterne forskningsfinansiering fylder langt mere, og det har vi prøvet at italesætte”, siger Jesper Schneider.

En aftale skal være en aftale

Forslag 2 om belønning for at opfylde rammekontrakter er i den helt anden grøft i forhold til den mekaniske målingsbaserede fordeling.

“Det skal ikke være styringskontrakter med en masse måltal og kvantificering. De skulle være noget løsere formuleret og mere strategiske, selvfølgelig med overordnede krav om kvalitetsfremmende processer og strukturer. Og vi ræsonnerede, at skal man styrke de kvalitetsfremmende processer, er de kontrakter den bedste måde”.

Udvalget har i den forbindelse ladet sig inspirere af Schweiz, hvor et andet af udvalgets medlemmer – professor Jan S. Hesthaven – arbejder.

“Deres system er stort bygget op om sådan nogle kontrakter, som er baggrund for hovedparten af finansieringen. Og det kan de åbenbart få til at fungere”, siger Jesper Schneider og nævner også et andet punkt, hvor Schweiz kan være en inspirationskilde – den politiske armslængde.

“Et problem omkring de tidligere styringskontrakter i Danmark har ifølge universiteterne været, at politikerne blander sig. Og det duer ikke. I Schweiz er en aftale en aftale. De indgår 4-årige kontrakter, og ingen blander sig efterfølgende”.

Jesper Schneider erkender dog, at udvalget ikke nåede så langt, i forhold til hvordan man i realiteten kan omfordele midler på baggrund af udviklingskontrakter.

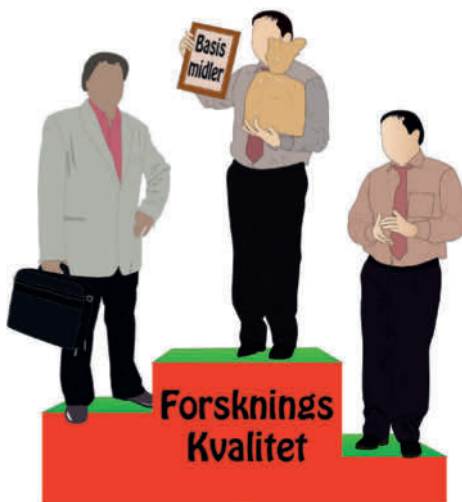
Må udelade samfundsimpact

Det tredje forslag er en omfordeling baseret på peer review af universiteternes forskningsmiljøer. Et forslag, der imidlertid har mange punkter på ulempeiden.

“Skræmmebilledet er det der engelske system. Det flytter mange penge rundt, og det er meget stressfuldt for hele systemet. Men pointen er, at man kan lave peer review på mange måder. Man kan gøre som i Holland, hvor der ikke er penge bundet op. Her har man en pligt til at gennemføre uafhængige peer review-evalueringer af institutterne med et læringsperspektiv for øje for hele tiden at skærpe organisationen”.

Det fjerde forslag er groft sagt en kombination af forslag 1 og 2. En pragmatisk løsning, medgiver Jesper Schneider.

“Jeg tænker, at mange vil læse nummer 4 som en kompromisløsning, og det kan jeg ikke fortænke folk i. Man kan jo spørge, hvorfor vi ikke foreslår en grundlæggende omkalfatring. Men

En del af basismidlerne skal fortsat fordeles ud fra en konkurrence om den bedste forskningskvalitet, mener regeringen. Men eksperter har svært ved at definere, hvordan man afgør den konkurrence.

universiteterne er jo bekymrede for deres langtidspanlægning, hvis vi gør noget radikalt nyt, og det har vi selvfølgelig lyttet til”.

En faktor, som udvalget eksplicit vælger, at man ikke vil inddrage som et kvalitetsmål, er “societal impact” – altså forskningens virke og betydning for samfundet. Og det er ikke, fordi det ikke er relevant”, siger Jesper Schneider.

“Det er i høj grad relevant. Men der er ikke rigtig nogen kvalificerede måder i

øjeblikket til at måle det. Det er uhyggelig svært at have med at gøre i forhold til indikatorer”.

Protestrapport?

Problemet med at måle på societal impact – selv om det er relevant – er lidt en underliggende problemstilling, som udvalget også antyder flere steder i rapporten: God forskningskvalitet kan ikke altid sættes på tal, og hele ideen om incitamentsstyring gennem basismidler er derfor problematisk.

“Man kan spørge sig selv, om indikatorer overhovedet giver incitament. Det gør de nok, men det bliver hurtigt et mål i sig selv. Så hvis vi opstillede et åndssvagt mål for societal impact, så bliver det pludselig målet i sig selv, der definerer, hvad societal impact er. Og så ville vi få en ordentlig røvfuld for det”.

Er der i virkeligheden et grundlæggende skjult budskab i rapporten om, at regeringen er galt afmarcheret med sit ønske om incitamentsstyring?

“Det har jeg ingen kommentarer til”. ■

Rapporten “Fremtidssikring af forskningskvalitet” kan findes på Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside.

Rektor nervøs for store omvæltninger

RUC's rektor, Hanne Leth Andersen, slår fast, at hun bestemt ikke er tilhænger af den BFI-baserede fordelingsmodel. Alligevel er hun lidt tøvende ved udsigten til en ændret model.

Alle sådan nogle “tildeling efter såkaldt fortjeneste”-modeller er vanskelige, for der er ikke et element, der kan retfærdiggøre alting. BFI fungerer bedre på nogle fagområder end andre, men fordelingen er, at det er et enkelt system. Og hvis der er noget, der er vigtigt, så er det stabilitet. Så vi ved, hvad vi skal rette os efter”, siger hun.

Hun ser gerne, at universiteterne bedømmes individuelt, så de får lov til at udvikle sig med selvstændige profiler. Den mulighed ligger i forslag 2, anerkender hun. Samtidig er hun dog bekymret for risikoen for den politiske styring.

“I de tidligere udviklingskontrakter var der bundne mål og frie mål. I starten syntes vi også, det var fint, men vi har været ude for, at en minister gerne ville have, at vi bidrog til at mindske den sociale arv, og det blev så opsagt af den efterfølgende minister, der hellere ville have fokus på regionalisering. Så meget for udviklingskontrakter”.

En ting, hun savner i rapporten og blandt forslagene, er forskningens “impact” – dens brug og virke i det omgivende samfund.

“Rapporten skriver sig ud af det, men det kan vi jo ikke som universiteter. Man skal huske, at mange forskere er

ude at virke i forhold til daginstitutioner, kommuner, klimadagsordenen. Det skal vi også kunne, og vi skal passe på, at incitamenterne ikke driver os væk fra det”.

Hun ser rapporten som et godt oplæg til videre diskussion i Danske Universiteter og med ministeriet. Og her vil hendes tilgang være, at man – hvis man går væk fra den nuværende fordeling – skal skabe en nuanceret model, der fremmer universiteternes forskellige profiler, i stedet for at alle skal løbe efter de samme mål. ■

Uredelighedsnævn halter efter tidsfrister

Sagen om Skovmand-klagerne viser, at lange sagsbehandlingstider stadig er et problem i uredelighedssager. Det får flere til at sætte spørgsmålstegn ved praksisudvalgenes rolle.

Foto: Niels Ahlmann Olsen/Ritzau Scanpix

En uredelighedsanklage hæmmer ens arbejde som forsker, fortæller DPU-professor Lars Qvortrup, der nu er blevet frikendt efter 1 år og 6 dage. “Det kunne da være vidunderligt, hvis sagsbehandlingstiden var kortere”.

1 år og 6 dage. Så lang tid tog det for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU) at behandle og afvise de klager, UC Lillebælt-lektor Keld Skovmand sidste år rettede mod en række pædagogiske forskere.

Og det er lang tid at gå rundt og være mistænkt for at være en snydepels, lyder det fra de anklagede forskere.

“Det er meget ubehageligt, at man som privatperson bliver hængt ud for noget, man selv ved er grundløst, og som man ikke kan tage til genmæle mod”, siger professor ved DPU Lars Qvortrup.

Selv om det ikke skaber nogle direkte restriktioner, bliver en verserende uredelighedssag alligevel en usynlig, hæmmende faktor i forskningsarbejdet.

“Det er svært at måle den slags ting, men det er klart, at i den 12 måneder lange periode, jeg har været anklaget, har jeg været tilbageholdende for eksempel med at lave ansøgninger til forskningsfonde. De kan jo ikke vide, om der er noget om sagen, og man får nemt den tanke, at der sjældent går røg, uden at der er brand et sted”, fortæller han.

Tre måneder før behandling

Sagen viser, at sagsbehandlingstiden stadig er et problem i uredeligheds-sager, som det var under NVU's forgænger, Uredelighedsudvalget (UVVU). UVVU fik i sine sidste leveår heftig kritik, blandt andet for belastende lange sagsbehandlingstider.

Da UVVU i 2017 blev udskiftet med NVU, ændrede man blandt andet procedurerne omkring høringsretten, således at nævnet kan vælge at afgøre sagen uden at høre klager. Før kunne sagen vandre frem og tilbage, når ethvert svar skulle i høring hos modparten. Men trods den ændring kan sager altså stadig trække ud.

Forskerforum har bedt om aktindsigt i sagsbehandlingen af en af de i alt fem klager, Skovmand indsendte. Her fremgår det blandt andet, at der går små tre måneder, fra klagen modtages i nævnets sekretariat, til den første gang bliver "vurderet indledningsvist" ved et møde. Herefter går der 3½ måned, før sagen behandles ved et møde, endnu 2½ måned, før et afgørelsesudkast behandles, og nye 2½ måned, før afgørelsen træffes.

Udfordret med frister

I NVU's årsberetning for 2017 og 2018, som netop er kommet, fremgår det også, at nævnet i perioden har "haft vanskeligt ved at overholde sagsbehandlingstiderne". Nævnets formand, Jens Hartig Danielsen, landsdommer og tidligere professor ved AU, henviser i beretningen til, at nævnet har haft flere sager end UVVU, men har færre faglige medlemmer at trække på.

Over for Forskerforum begrundet han yderligere med, at komplekse sager tager lang tid.

"Hvis et større sagskompleks vedrører flere anmeldelser, flere anmeldte personer, flere videnskabelige produkter, mange bilag og sagsakter i øvrigt, så tager det tid".

Loven tillader stadig en sagsbehandlingstid på op til 12 måneder, hvis en sag realitetsbehandles. Hvis en sag afvises som åbenbart grundløs, er fristen 3 måneder.

Keld Skovmand indsendte i alt 5 anmeldelser i marts og april 2018, hvor han anmeldte 55 forhold. Ingen af anmeldelserne førte til afgørelse om uredelighed. En enkelt af de fem anmeldelser blev afvist uden realitetsbehandling,

VI HAR INTERVIEWET

Foto: Privat

En uredelighedsanklage hæmmer ens arbejde som forsker, fortæller DPU-professor Lars Qvortrup, der blev frikendt efter 1 år og 6 dage.

Foto: AU

DPU-professor Jens Rasmussen mener, praksisudvalgene skal være gatekeeper for useriøse uredelighedsanklager.

Foto: Privat

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed har problemer med at leve op til fristerne for behandling af uredeligheds-sager, erkender nævnets formand Jens Hartig Danielsen.

fordi den ikke handlede om et videnskabeligt produkt. Men nævnet valgte at behandle sagerne samlet, og den måtte derfor vente på de andre afgørelser.

Praksisudvalg ser sig selv som postkasse

Lars Qvortrup ærgret sig over sagsbehandlingstiden, men han vil ikke klandre NVU.

"Det kunne da være vidunderligt, hvis sagsbehandlingstiden var kortere. Men nævnet har de ressourcer, det har. Og det vil også kunne fungere, hvis nævnet ikke fik åbenlyst urimelige anmeldelser", siger han.

Keld Skovmand sendte ikke sine anmeldelser til NVU, men til praksisudvalget på AU. Det har dog ifølge praksisudvalgets formand, Palle Bo Madsen, været en ren ekspeditionssag at sende dem videre til NVU.

"Billedligt talt er vi i disse sager nærmest at betragte som en postkasse, som anmeldelsen til NVU puttes i, efter at vi har påset, at der er frimærke på", udtalte han til fagbladet Folkeskolen.

Professor ved DPU Jens Rasmussen er en anden af de anklagede forskere. Og han peger netop på praksisudvalget som en instans, der i hans øjne godt kunne spille en mere aktiv rolle.

"Hvis en klage er åbenlyst ubegrundet, synes jeg, den bør sorteres fra allerede i praksisudvalget. Jeg så gerne udvalget som en gatekeeper, der foretog en form for sagsbehandling. Så ville eksempelvis klagerne om tekster, der ikke er videnskabelige, kunne være siet fra allerede der", siger Jens Rasmussen.

Lars Qvortrup er delvist enig. ▶

SAGSBEHANDLING AF SKOVMAND-KLAGERNE

Dato	Sagsskridt
6. april 2018	Sagen oversendes fra forskningsinstitutionen til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed.
23. april 2018	Nævnet orienterer sagens parter og forskningsinstitutionen.
7. juni 2018 (nævnsmøde)	Nævnet orienteres om sagens modtagelse. Sagen bliver vurderet indledningsvist med henblik på behandling på et efterfølgende nævnsmøde.
20. september 2018 (nævnsmøde)	Orientering om sagens status. Nævnet beslutter, at der skal udarbejdes udkast til afgørelse til behandling på nævnets næste møde.
6. december 2018 (nævnsmøde)	Afgørelsesudkast bliver vurderet på mødet. Nævnets bemærkninger skal indarbejdes i afgørelsesudkastet med henblik på endelig behandling på næste nævnsmøde.
15. februar 2019	Forskningsinstitutionen anmodes om at genfremsende det anmeldte produkt med anmelders kommentarer, idet kommentarerne ikke kunne læses i det oprindeligt fremsendte dokument.
19. februar 2019	Forskningsinstitutionen genfremsender det anmeldte produkt med anmelders kommentarer.
28. februar 2019 (nævnsmøde)	Nævnet træffer afgørelse i sagen.
12. marts 2019	Anmelder sender supplerende materiale om sagen til nævnet.
14. marts 2019	Nævnets afgørelse sendes til sagens parter og til forskningsinstitutionen.
15. marts 2019	Nævnet besvarer henvendelsen fra anmelder. Det fremsendte materiale giver ikke nævnet anledning til en ændret vurdering af sagen.

(Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet)

► “Som institution skal man være varsom med, at der ikke kan opstå mistanke om, at man beskytter egne medarbejdere og kolleger. Men når det handler om de ikkevidenskabelige publikationer, så er det rigtigt, at man godt kunne have konstateret, at der ikke er tale om en videnskabelig diskussion, så den stopper vi her”.

Vil ikke forhåndsvurdere sager

Palle Bo Madsen afviser, at praksisudvalget kunne have undladt at sende Skovmands klager videre, selv når der ikke var tale om videnskabelige publikationer.

“Det er NVU, som har kompetencen til at afgøre, om noget er et videnskabeligt produkt og dermed er omfattet af NVU’s kompetence til at behandle selve sagen. Hvis der derfor kan være nogen som helst tvivl herom, vil sagen altid blive forelagt NVU”, skriver han i et svar til Forskerforum.

Har “Skovmand-sagen” givet anledning til overvejelser om proceduren for

sagsbehandling, eksempelvis om der skal ske en grundigere screening af sagerne, før de ekspederes videre?

“Nej. Den “screening”, som den lokale forskningsinstitution skal foretage, består alene i at påse, at anmeldelsen om videnskabelig uredelighed indeholder de oplysninger, som kræves af loven. Det må ikke forveksles med en forhåndsvurdering af, om der rent faktisk foreligger videnskabelig uredelighed.”

Ikke tilfreds med praksisudvalg

Jens Hartig Danielsen er dog ikke helt enig i, at praksisudvalget bare er en postkasse.

“Når institutionen modtager en anmeldelse, skal den påse, at de nødvendige oplysninger er til stede, og efter dialog med nævnet udarbejde en redegørelse for sagens faktiske omstændigheder. Og hvis anmeldelsen ikke er tilstrækkeligt begrundet, skal anmelder vejledes af institutionen”, forklarer Jens Hartig Danielsen.

“Hvis det eksempelvis påstås, at nogen har plagieret, skal institutionen sikre, at det er angivet, præcis hvilke tekststeder den anmeldte påstås at have plagieret fra, og hvor i den anmeldtes produkt den plagierede tekst er indsat”.

Her ser Jens Hartig Danielsen et oplagt forbedringspotentiale. For den opgave har alle praksisudvalg ikke håndteret lige godt.

“Det har taget noget tid at køre den nye lov ind, så det kan sagtens blive bedre. Det er et spørgsmål om, at samarbejdet mellem institutionernes praksisudvalg og nævnet udvikles”.

Han giver dog Palle Bo Madsen ret i, at det er nævnets opgave at afgøre, om der konkret er tale om et videnskabeligt produkt.

Jens Hartig Danielsen og NVU’s sekretariat er i øjeblikket i dialog med praksisudvalg på de forskellige universiteter for netop at styrke samarbejdet og sikre, at hver instans løser sine opgaver ■

Skal klager have mundkurv på?

Sagen om Keld Skovmands anklager mod flere pædagogikforskere blev offentligt kendt, da Weekendavisen i januar bragte en stor forsideartikel om sagen. Anledningen var, at Keld Skovmand udgav to bøger, hvori han åbent fortalte om de klager, han indsendte til praksisudvalget på AU i foråret 2018.

Historien skabte meget medieinteresse, men dækningen af sagen var præget af, at ingen anklagede forskere ville udtale sig om sagen. Keld Skovmand på sin side fortalte gerne om klagerne og sine faglige argumenter.

Det, som de anklagede forskere dog gerne ville – og stadig vil – tale om, er deres utilfredshed med Keld Skovmands åbenhed, som de synes er et brud med uskrevne regler.

“I en sag af den her slags procederer man ikke sin sag, mens den bliver behandlet. Det er jo påvirkning af en juridisk instans, mens den er i arbejde”, siger Lars Qvortrup.

Hvor står den regel?

“Det står ingen steder. Det er simpelt hen et spørgsmål om almen dannelse. Grundloven sikrede, at retssystemet kunne arbejde uden at være under

pres fra omverdenen. Og tænk hvis vi, vores ledere, hele universitetsverdenen begyndte at udtale os om sagen. Du ville punktere systemet fra første dag”.

Burde man regelfæste, at der er tavshedspligt om en sag under behandling?

“Jeg synes, det er et dårligt system, hvis man skal regelstyre sig ud af alle former for uhensigtsmæssig adfærd, og et forbud vil være uheldigt. Forholdet til NVU handler om akademisk dannelse, derfor respekterer vi, at man ikke påvirker en instans, der arbejder”, siger Lars Qvortrup.

Hans kollega Jens Rasmussen vil dog godt gå skridtet videre og ønske en reel tavshedspligt for anmeldere såvel som anklagede.

“Jeg har et problem med, at klager har procederet sin sag og dermed stillet os til skue. Så skal man diskutere ændringer i proceduren, vil jeg mene, at klager

bør have tavshedspligt. Den gabestok, som vi har været i, synes jeg ikke er acceptabel”.

Forskerforum har forelagt Keld Skovmand kritikken om, at han har procederet sagen, og at det udtrykker en manglende respekt for retssystemet. Skovmand svarer, at den kritik i hans øjne er ubegrundet, og derfor vil han ikke forholde sig til den. Han henviser dog også til en kommentar i fagbladet Folkeskolen, hvori han skriver, at “alternativet var at skulle afvente og acceptere en afgørelse uden at have fremlagt analyser og dokumentation i offentligheden og så først skulle agere nu, eller når sagerne engang er færdigbehandlet i praksisudvalget. Jeg er glad for at have gjort mit materiale tilgængeligt, sådan at alle kan tage stilling til det”. ■

SDU har skrevet under på ulovlig tavshedsklause

Klinisk Farmakologi og Farmaci på Syddansk Universitet har underskrevet en fortrolighedsklausul med Det Europæiske Lægemiddelagentur, EMA, hvor SDU afgiver retten til forskningsresultaterne. Det er ulovligt, vurderer to eksperter.

Klinisk Farmakologi og Farmaci på Syddansk Universitet, SDU, har indgået en kontrakt med Det Europæiske Lægemiddelagentur, EMA, hvori det fremgår, at forskerne ikke selv må publicere deres resultater.

PsykiatriAvisen har fået aktindsigt i dokumenterne, der indeholder en fortrolighedsklausul i kontraktens bilag 1, artikel 2.9, der betyder, at rettighederne tilhører EMA.

Klinisk Farmakologi har til gengæld fået omkring 600.000 kroner for at undersøge to smertestillende lægemidler: diclofenac, der bliver solgt som Voltaren, og hydroxyzin eller Atarax, der bliver brugt mod angst og uro. Atarax kan forårsage hjerterytmeforstyrrelser, der kan have dødelig udgang. Derfor indskærpede EMA i 2015 brugen af det.

Kontrakt i strid med dansk lov

Kontrakten er i strid med dansk lovgivning, vurderer to eksperter, som har gennemgået de 208 sider dokumenter, som PsykiatriAvisen har fået aktindsigt i.

Sten Schaumburg-Müller, professor på Juridisk Institut på SDU, siger, at det er en klar overtrædelse af forvaltningslovens paragraf 27. Her fremgår det, at der kun er tavshedspligt i de tilfælde, som er foreskrevet i loven. Man kan ikke aftale sig til yderligere tavshed.

“Vi har regler i dansk ret, der regulerer offentligt ansattes rettigheder og

pligter. Man kan ikke aftale sig ud af loven og for eksempel aftale, at jeg hugger 100.000 kroner eller holder det, jeg laver, hemmeligt. Aftalen er efter min bedste vurdering ulovlig”, siger han til PsykiatriAvisen.

Heine Andersen, professor emeritus ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet og forfatter til bogen “Forskningsfrihed”, er rystet over ordlyden i kontrakten.

“Det er hårrejsende, at man skriver under på at afgive rettighederne til sit forskningsmateriale. Vi har ytringsfrihed, og vi har forskningsfrihed, så der er noget helt principielt galt”, siger han til PsykiatriAvisen.

Ifølge Heine Andersen er aftalen også i strid med universitetslovens paragraf 2, stykke 2 og 3.

EMA har tætte industriforbindelser

Professor Jesper Hallas fra Klinisk Farmakologi og Farmaci, som har underskrevet aftalen med EMA, vil ikke afvise, at aftalen er ulovlig:

“Det er en uskik, at EMA opstiller den slags betingelser, men vi var ikke kommet med, hvis ikke vi havde accepteret dette. Desuden har EMA jo ikke interesser i sagen, på samme måde som en producent har”, siger Jesper Hallas ifølge PsykiatriAvisen.

Omkring 70 procent af EMA's finansiering kommer fra gebyrer fra

medicinalindustrien. Det sker, samtidig med at EMA fungerer som en myndighed, der skal godkende og overvåge lægemidler på europæisk plan.

SF's EU-parlamentariker, Margrete Auken, mener, at afhængigheden af industrien er problematisk:

“Det er en fejlkonstruktion hos EMA, at de er afhængige af gebyrer fra Novo, Lundbeck osv. Når det er sådan, er der en risiko for, at det er nemmere for de virksomheder, som bidrager med gebyrer, at få godkendt deres produkter. Det er ikke nogen lykkelig konstruktion, og derfor bør EMA have faste bevillinger fra EU, som sikrer, at der ikke opstår interessekonflikter”.

SF's psykiatriordfører, Trine Torp, har bedt uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers (V) tage stilling til sagen.

Han har svaret, at han forventer, at ledelsen på SDU gør, hvad den kan for at sikre forskningsfriheden.

“Jeg er også blevet oplyst om, at det fremgår af EMA's vejledning af 5. marts 2019 vedrørende EMA's involvering i forskning, at forskningsresultater skal offentliggøres”, skriver Tommy Ahlers. ■

Artiklen er bragt med tilladelse fra PsykiatriAvisen, der er skrevet og redigeret ud fra journalistiske principper. PsykiatriAvisen er uafhængig af økonomiske interesser.

AAU-medarbejdere kræver **totalt stop** for nyt it-system

Det skal ikke justeres, det skal simpelthen bare skrottes. Så markant lyder kritikken af et system, der skal centralisere lokalefordeling og skemalægning på AAU. Men systemet bliver ikke droppet.

Tre institutter på AAU har i dette efterår været ramt af SOL-formørkelse. Ikke det astrologiske fænomen, men et it-system med navnet SOL, der i den grad har gjort livet besværligt for ansatte og studerende.

SOL er en forkortelse for "skemalægning og lokalebooking". Systemet skal overtage den lokale planlægning omkring skemaer og undervisningslokaler, blandt andet for at øge belægningsgraden – eller som det hedder på projektsitet: "Ensarte skemalægning og lokalebooking på tværs af universitetet med ressourceeffektive og digitale processer".

Men skal man tro de medarbejdere, som fra og med efteråret 2018 har skullet benytte systemet, er det på ingen måde ressourceeffektivt. Det er tværtimod en ressourceøver af rang.

"Ud over en markant kvalitetsforringelse og frustration for VIP har det medført en øget arbejdsbyrde for netop VIP i processen, og der er ingen synlige gevinster for instituttet", lyder kritikken i en evaluering skrevet af en af de involverede VIP'er og omdelt ved et møde i hovedsamarbejdsudvalget.

Opfordringen i den evaluering var helt klar: Stop projektet øjeblikkeligt.

Skaber trivselsproblemer

SOL har været indført som pilotprojekt på tre institutter, alle beliggende i AAU Campus City, også kaldet

Rendsburggade. Og her har systemet ikke alene være bøvlet og arbejdskrævende, det har simpelthen haft negative konsekvenser for arbejdsmiljøet.

"Der har helt evident været nogle ganske betragtelige problemer i SOL-projektets pilotfase, som har haft en for nogle ganske stor negativ indvirkning på deres trivsel. Det gælder for såvel det teknisk-administrative som det videnskabelige personale", udtaler Martin Mølholm, som er adjunkt og arbejdsmiljørepræsentant for det videnskabelige personale i Rendsburggade.

Han fortæller, at både arbejdsmiljøorganisationen og samarbejdsudvalget har rettet en alvorlig kritik af systemerne og hele forløbet omkring pilottesten. Han oplever dog, at projektledelsen lytter til kritikken og er indstillet på at imødekomme den så godt som muligt.

"I min verden er det tilgiveligt at fejle – også at fejle stort", siger Martin Mølholm, der er indstillet på at give SOL-projektet en chance for at komme på ret kurs.

Investering i besparelser

Det er ikke kun arbejdsmiljø, men også kroner og øre, der står på spil omkring

indførelsen af SOL. For AAU er det en investering, der på længere sigt skal give et økonomisk afkast, fordi man forventer at spare penge på bedre lokaleudnyttelse og mindre administration. De besparelser anslår AAU til at udgøre omkring 10 millioner årligt.

Men der er også store minusser i det regnestykke. Udgifterne i projektfasen til lønninger og system anslår AAU til at udgøre 4-5 millioner årligt. Og når systemet er oppe at køre, bliver der årligt ekstra faste udgifter på 4 millioner kroner til et antal ekstra skemalægere og systemlicenser for 0,5 millioner kroner, oplyser AAU.

"Bagtanken er en mere effektiv udnyttelse af lokaler. Men så har man koblet det sammen med skemalægning, som er en kompliceret proces, der tager højde for mange ting. Og det kan man ikke bare lægge ned i sådan

et system. Det er blevet bureaukratisk og tumpet med en masse sagsgange mellem parter, der skal bekræftes tingene", siger Ole Busck, der er DM-fællestillidsmand på AAU.

Han er ikke imod formålet med projektet, men udførelsen har været håbløs.

"Vi er ikke nejsigere i forhold til digitale hjælpemidler. Vi har mange

“Der har helt evident været nogle ganske betragtelige problemer i SOL-projektets pilotfase, som har haft en for nogle ganske stor negativ indvirkning på deres trivsel.

Martin Mølholm, adjunkt og arbejdsmiljørepræsentant

af dem, for eksempel digital eksamen, det kører helt fint. Med det har man overflødiggjort noget sekretærarbejde, og det er fornuftigt nok.

Men det her er ikke tænkt igennem. Man burde have testet det i mindre skala. I stedet har man valgt at gøre flere hundrede medarbejdere til forsøgskaniner”.

Erkender problemer, men holder fast

Problemerne bliver da også fuldt ud anerkendt af den styregruppe, der er nedsat omkring implementeringen af SOL-systemet.

“Der er bred enighed om, at de it-løsninger, som er implementeret i Rendsburggade, ikke har fungeret tilfredsstillende. De har ikke været testet af, inden de blev rullet ud, de har været fejlbehæftede, og de mangler helt grundlæggende funktionaliteten til at kunne give studiesekretærer og undervisere/semesterkoordinatorene det fornødne overblik til at få undervisningsplanlægningen til at falde korrekt på plads”. Sådan hedder det i et referat fra et møde i styregruppen.

Men projektet og systemet bliver ikke skrottet på trods af opfordringerne. Det fortæller studiechef Lone Vestergaard, der er formand for styregruppen.

“Både AAU’s øverste ledelse og styregruppen tager kritikken og problemerne alvorligt, men vi skrotter ikke systemet. Vi tager ved lære af de

erfaringer, vi har fået, og så definerer vi en ny pilottest af systemet. For alternativet – at vi ikke har et system til skemalægning – er endnu mere problematisk”.

Man har da kunnet lægge skemaer uden det her system?

“Men det har været alt for tungt. Der bliver bundet mange ressourcer i skemalægning og ubenyttede lokaler. Projektets overordnede formål er at få frigjort nogle penge, vi kan bruge på vores kerneydelser.”

Tungt og omstændeligt

Lone Vestergaard lægger dog ikke skjul på, at SOL-projektet har været en tur op ad bakke.

“Der har været mange udfordringer med den her pilot, det er ikke nogen hemmelighed. Før projektet havde vi kortlagt, at der er virkelig mange involverede, når der skal lægges skemaer, og det ville vi gerne gøre mere effektivt. Men det har systemet ikke kunnet understøtte. Det har været tungt for VIP’erne med alt for mange tilbageløb – mailkorrespondancer og omstændelige dialoger. Det er noget af det, der har overrasket mest”.

Burde I have testet i et mindre setup, før I kørte en pilottest på tre institutter?

“Det var nødvendigt at teste på et større, sammenhængende miljø for at kunne gøre piloten realistisk. Og skal man så være bagklog – og det er man jo

efter en pilottest – må man konstatere, at det har været udfordrende for de faglige miljøer. Forventningerne var, at vi kunne lave en pilot og så gå i fuld drift. Og det kan vi ikke”.

Fortryder ikke systemvalg

Har I købt katten i sækken med det her system?

“Der har været en grundig udbudsproces, så jeg mener ikke, det er et spørgsmål om, hvorvidt vi skulle have valgt noget andet. Men leverandørsamarbejdet har måske vist sig sværere end forventet. Systemet har vist nogle sider, hvor det er udfordret i forhold til det, det skal kunne. Men “katten i sækken” – den formulering vil jeg ikke bruge”.

Syllabus, som er det system, SOL bygger på, bruges på flere andre universiteter, blandt andet KU. Derfor var det ifølge Lone Vestergaard et oplagt valg, da man for et år siden valgte leverandøren Scientia på baggrund af det åbne udbud. Hun vurderer dog, at systemet på AAU muligvis bruges i et mere komplekst omfang.

Fremadrettet er planen nu, at der skal køres en ny pilottest af SOL, der denne gang kun skal finde sted på Institut for Kommunikation. De to øvrige institutter har meddelt, at de ikke ønsker at deltage i en ny pilottest. ■

STUDIEUNDERSTØTTELSE – LIGE TIL MIKROBØLGEOVNEN

Som forsker og underviser har man dårligt tid til at opfinde den dybe tallerken, når der kommer krav og ønsker om studieunderstøttende aktiviteter. Men på AU Arts ligger der nemme løsninger klar på hylden: Takeaway Teaching.

De fleste kender det: Sent hjem efter en lang arbejdsdag, sulten står for døren, og der er hverken tid eller overskud til at lege René Redzepi og nyt nordisk køkken. Maden skal på bordet, og det skal være hurtigt, nemt og velsmagende. Løsningen er takeaway food!

Så er der straks færre, der kender til takeaway teaching. Men det er i princippet samme koncept: Du skal servere noget undervisning, tiden er presset, og du har behov for en hurtig og nem løsning, der fungerer.

Det behov har de luret på AU Arts' Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier (CUDiM). Her har de under navnet "Takeaway Teaching" indrettet et lille minimarked med gode undervisningspakker på hylderne, som fakultetets undervisere kan tage med og integrere i deres kurser.

Alle pakkerne hører til i varekategorien "studieunderstøttende aktiviteter". Undervisere skal i dag ikke blot lære fra sig inden for deres specifikke faglighed, men også hjælpe de studerende til at mestre kunsten at studere. Og hvordan griber man så lige det an, især hvis man ikke føler, at man har tid til selv at tage et didaktisk kursus først? Man snupper en takeawayløsning.

"Vi taler om det som en buffet. Vil man for eksempel som underviser arbejde med feedback og er usikker på, hvordan man griber det an, kan man finde noget hos os, som man kan strikke ind i sin egen undervisning", fortæller Hanne Balsby Thingholm, som er udvikler og projektleder omkring Takeaway Teaching.

Nogle gange kan det være godt med færdiglavede løsninger. Det gælder mad, og det gælder også undervisning.

Har ikke tid til kurser

CUDiM har som et af sine formål at hjælpe studerende med at udvikle gode studiekompetencer. Men det var en udfordring at få tilpasset aktiviteter og øvelser, så de passede med fagligheden på de forskellige studier. Derfor opstod tanken om at udvikle nogle tilbud, som faglærerne selv kunne bruge og tilpasse.

I 2017 indførte AU et krav om specialeforberedende aktiviteter på 3. semester af kandidatuddannelsen på grund af fremdriftsreformen og den pressede specialeskrivningstid.

"Så kom der en underviser, der havde brug for et forløb omkring specialeforberedelse, og så startede vi med det", fortæller Hanne Balsby Thingholm.

Siden er varekataloget blevet udvidet. I dag ligger der ni Takeaway Teaching-forløb på hylderne med titler som "Akademisk skrivning", "Gruppearbejde", "Litteratursøgning", "Godt i gang med bachelorprojektet" og så videre. Hvert forløb har et antal elementer, der igen har nogle praktiske øvelser. Og de øvelser kan bruges i direkte tilknytning til den faglige undervisning – for

eksempel skrive- eller fremlæggelsesøvelser, der tager udgangspunkt i pensum.

“Vi kan se, at vores undervisere er super pressede på tid. Vi vil gerne køre didaktiske kurser, men det har vores undervisere svært ved at finde tid til. Så derfor har vi linet nogle løsninger og temaer op, der bliver efterspurgt. Og så hedder det Takeaway Teaching, fordi de kan tage det med hjem og tilpasse det”, siger Hanne Balsby Thingholm.

“Godt med et færdigt koncept”

En af dem, der har snuppet et par Takeaway Teaching-forløb, er Jakob Egeris Thorsen, midlertidig lektor ved Institut for Kultur og Samfund.

“Min brug har været meget lavpraktisk og pragmatisk – nu skal vi det, hvad gør vi så?”

Jakob Egeris Thorsen, midlertidig lektor ved Institut for Kultur og Samfund

“Som underviser er man dygtig til det faglige, men det er ikke sikkert, man har hverken tid eller kundskab til at udvikle et koncept for understøttende undervisning. Derfor er det rigtig godt med et færdigt koncept. Min brug har været meget lavpraktisk og pragmatisk – nu skal vi det, hvad gør vi så?” fortæller han.

Han har foreløbig haft brug for tre forskellige forløb – om specialeforberedelse, om akademisk skrivning

og om at definere og relatere sine fagkundskaber til erhvervsrettede jobsøgninger.

“Det er ikke, fordi det er rocket science. Hvis du har nogle fag, der afsluttes med en stor skriftlig opgave, så sørger du i løbet af semesteret for at integrere skriveøvelser, litteratursøgningskurser og dispensationsøvelser, der tager udgangspunkt i pensum. På den måde er indholdet i de her take-awayting ikke nyt. Det nye er, at det bliver pakket for dig, og det kan lægges ind i undervisningsplatformen, så man kan bruge det. Jeg har brugt det, fordi det var nogle aktiviteter, der var krav om, og så er det dejligt, at man ikke skal opfinde den dybe tallerken selv”, siger Jakob Egeris Thorsen. ■

KORT NYT Af Claus Baggersgaard – cbl@dm.dk

Danmarks Frie Forskningsfond modtager flere ansøgninger

Danmarks Frie Forskningsfond modtog 2.379 ansøgninger om støtte til projekter i 2018. Det er 276 flere ansøgninger end i 2017 eller 13 procent flere sammenlignet med året forinden.

Samlet søgte ansøgerne om 8.194 millioner kroner, hvoraf 1.179 millioner kroner blev bevilget. Fonden gav 414 bevillinger i 2018 mod 360 i 2017, men målt på beløb var det usandsynligt at få held med sin ansøgning. Ca. 14 procent af ansøgerne fik penge til at realisere deres forskningside i 2018.

Det skriver fonden, der netop har offentliggjort sin årsrapport for 2018.

For første gang skulle fonden uddele en sum på 103 millioner kroner til politisk prioriterede forskningsteamaer – ud over de penge, fonden normalt uddeler til den frie forskning.

154 søgte om at få del i disse særlige midler

“Samtidig kom der i 2018 også lidt ekstra penge til den frie forskning. Og jeg tror, det har medvirket til at motivere flere forskere til at søge støtte til deres forskningsideer”, siger David Dreyer Lassen, der er bestyrelsesformand i Danmarks Frie Forskningsfond.

Danmarks Frie Forskningsfond m.fl. fik sidste år udarbejdet en analyse af forskernes ønsker til deres næste forskningsbevilling. Over 80 procent svarede, at deres næste ideelle forskningsbevilling var under 10 millioner kroner.

“Det harmonerer med størrelserne på vores forskningsprogrammer, idet alle vores bevillinger er under denne grænse”, udtaler David Dreyer Lassen. ■

AU-PROFESSOR FÅR BEVILLING FRA DET EUROPÆISKE FORSKNINGSRÅD

Professor **Jens Stougaard** fra Institut for Molekylærbiologi og Genetik ved Aarhus Universitet har for anden gang i sin karriere modtaget en ERC Advanced Grant fra Det

Europæiske Forskningsråd til sin forskning i plantemolekylærbiologi. Bevillingen er på 2,5 mio. euro (ca. 18,5 mio. kr.) og løber over fem år.

Målet med hans forskningsprojekt er at identificere og karakterisere generne bag interaktionen mellem planterødder og jordbakterier. Som den første begyndte Jens Stougaard at forske i bælgplanten japansk kællingetand (*Lotus japonicus*), hvor han sammen med sin gruppe opdagede det genetiske program, der gør det muligt for bælgplanter at udnytte luftens kvælstof i symbiose med bakterierne. Denne opdagelse kan betyde, at man vil være i stand til at udvikle bæredygtigt landbrug med reduceret brug af kunstgødning.

Jens Stougaard er leder af forskningssektionen vedr. plantemolekylærbiologi med omkring 35 forskere, hvoraf cirka halvdelen kommer fra udlandet. Han siger, at han med den nye bevilling bliver i stand til at ansætte de bedste forskere, der arbejder med plantemolekylærbiologi eller genetik.

TO DTU-FORSKERE MODTAGER 37 MIO. KR. FRA ERC TIL FRI FORSKNING

Professor **Jesper Mørk** (øverst), DTU Fotonik, og professor **Georgios Kontogeorgis**, DTU Kemiteknik, har hver modtaget et ERC Advanced Grant på 2,5 mio. euro (18,7 mio. kr.) fra Det Europæiske Forskningsråd (ERC).

Midlerne uddeles som støtte til førende og etablerede forskere, der får mulighed for at bedrive banebrydende højriskoforskning.

Professor Jesper Mørk fra DTU Fotonik modtager bevillingen til sit projekt "Fano Photonics", som skal undersøge fysikken og anvendelserne af en ny klasse af fotoniske komponenter baseret på et resonansfænomen kendt som Fano-resonans. Det giver mulighed for at udvikle ultrahurtige og støjsvage nanolasere, optiske transistorer og kvantekomponenter.

Professor Georgios Kontogeorgis fra DTU Kemiteknik skal bruge sin bevilling til projektet "New Paradigm in Electrolyte Thermodynamics", som skal give en grundlæggende forståelse af elektrolytters termodynamik

og dermed gøre det muligt at skabe en ny generation af elektrolytløsninger.

Modeller for elektrolytter findes næsten hvor som helst og finder mange anvendelser inden for kemi, geologi, materialevidenskab, medicin, biokemi og fysiologi samt på mange ingeniørområder, især kemiske og biokemiske, elektriske og olieteknologiske.

TRE KU-FORSKERE FÅR EU'S MEST PRESTIGEFYLDTE FORSKNINGSBEVILLING

Det Europæiske Forskningsråd (ERC) har udvalgt tre forskere fra Københavns Universitet til hver at modtage et af rådets Advanced Grants.

De tre modtagere kommer fra tre forskellige fakulteter på KU, og det er derfor også tre vidt forskellige forskningsprojekter, der nu skydes i gang.

Professor **Dan Zahavi**, Det Humanistiske Fakultet (Institut for Medier, Erkendelse og Formidling – Center for Subjektivitetsforskning), har fået bevillingen til projektet

"Who are we? Self-identity, Social Cognition, and Collective Intentionality", hvor han skal undersøge sammenhængen mellem menneskets selvidentitet og kollektive identitet, og hvad det kræver at være en del af et større fællesskab.

Professor **Morten Axel Pedersen**, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (Institut for Antropologi – Copenhagen Center for Social Data Science), har fået midler til projektet

"The Political Economy of Distraction in Digitised Denmark". Formålet er at kaste lys over de store techfirmaers kamp om vores opmærksomhed ved at undersøge opmærksomhed som en knap ressource i et af verdens mest digitaliserede lande – nemlig Danmark.

Professor **Martin Bizzarros**, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet (Statens Naturhistoriske Museum – Center for Sjerne- og Planetdannelse), forskningsprojekt

har navnet "Probing the history of matter in deep time". Han skal undersøge de særlige omstændigheder, der skabte vores solsystem og dermed forudsætningerne for beboelige planeter såsom Jorden.

Det Europæiske Forskningsråd har uddelt Advanced Grants siden 2008. Med de tre nye bevillinger har forskere fra KU modtaget 21 af de prestigefyldte bevillinger.

Danmark har denne gang modtaget seks af de prestigefyldte topforskningsbevillinger på i alt 112 mio. kr. KU modtager tre, DTU to og Aarhus Universitet et.

222 topforskere fra 29 lande har fået ERC Advanced Grant-bevillinger for i alt 540 mio. euro. ERC har i ansøgningsrunden evalueret 2.052 ansøgninger, hvoraf ca. 11 procent har opnået en bevilling.

AAU-LEKTOR ÅRETS HISTORIEBOGSFORFATTER FOR TREDJE GANG

Lektor **Poul Duedahl** fra Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet, har modtaget prisen for Årets Historiske Bog. Han modtog også prisen i 2013 og 2016, og

det er første gang, at en forfatter har fået prisen hele tre gange.

Prisen får han for sin anmelderroste bog "Velkommen på bagsiden – Danmarkshistorien på vrangen", der handler om de menneskelige vildfarelsers historie, om eksperimenter, der gik galt, kampe, der blev tabt, og ideer, som ingen længere abonnerer på.

"Prisen er tilegnet danmarkshistoriens anonyme individer og skæve eksistenser. Dem, der kun sjældent bliver tildelt spalteplads, men fylder i historiens store glemmebog – i arkiverne – og leverer en perlerække af tankevækkende fortællinger, der gør os klogere på, hvad det også vil sige at være menneske", siger Poul Duedahl.

Prisen, der består af et diplom og 20.000 kroner, uddeles af Dansk Historisk Fællesråd og historie-online.dk på baggrund af en afstemning blandt læserne.

Bogen kommer til at danne baggrund for en historisk tv-serie i fire afsnit, der sendes på DR K til efteråret.

Poul Duedahl er her fotograferet sammen med tv-producer Liv Thomsen under Historiske Dage i Øksnehallen i København, hvor han fik overrakt prisen.

AAU- OG SDU-FORSKERE MED I NATIONAL ANALYSEGRUPPE

Erhvervsstyrelsen har nedsat en ekspertgruppe, der skal kortlægge, analysere og vurdere allerede etablerede erhvervsmæssige styrkepositioner og spirende erhvervsmæssige områder med vækstpotentiale.

Gruppen består af **Christian Richter Østergaard**, professor ved Institut for Økonomi og Ledelse på AAU, **Mads Bruun Ingstrup**, lektor ved Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse på SDU Kolding, og **Örjan Sölvell** fra Stockholm School of Economics.

"Den ønskede analyse skal gennemføres på denne side af

sommerferien. Ideen er, at den sammen med andre analyser skal danne grundlaget for en ny national erhvervsfremmestrategi, der skal træde i kraft i 2020", forklarer Mads Bruun Ingstrup i en pressemeddelelse.

TO MIO. KR. TIL FORSKNINGSPROJEKT OM INTERNATIONALE INNOVATIONSALLIANCER

Tre forskere har modtaget to millioner fra Industriens Fond til et forskningsprojekt om internationale innovationsalliancer.

Projektet er et partnerskab mellem Aarhus og Aalborg Universiteter, hvor forskerne skal undersøge, hvordan små og mellemstore virksomheder indgår i innovative internationale samarbejder og tiltrækker opmærksomhed fra leverandører.

Målet er at styrke de danske virksomheders samarbejde med leverandørerne, så de i højere grad oplever adgang til leverandørernes kompetencer, men også til nye markeder, talent og kapital og til at forstærke virksomhedens brand internationalt.

De tre forskere er **Chris Ellegaard** og **Nina Lidegaard** fra AU samt **Hanne Kragh**, der er kontorfuldmægtig ved AAU.

FORSKERE VIL BRUGE KUNSTIG INTELLIGENS TIL AT FORHINDRE CYBERANGREB

I et nyt forskningsprojekt skal en gruppe forskere fra DTU og Aalborg Universitet sammen med den private it-sikkerhedsvirksomhed CSIS Security Group udvikle løsninger til blokering af skadelige og virusinficerede hjemmesider på internettet.

Det nye treårige forskningsprojekt, SecDNS, støttes af Innovationsfonden med 11,3 mio. kr. og har et samlet budget på 16,5 mio. kr.

Christian D. Jensen, der er lektor og leder af sektionen for cybersikkerhed på DTU, forklarer, at avancerede og intelligente computersystemer på baggrund af enorme datamængder og algoritmer kan afskærme borgere og virksomheder fra det skadelige indhold.

"Forskningsprojektet handler om at øge beskyttelsen af borgerne og virksomheder og at sikre, at alle med internet er beskyttet. Det er ligesom et vaccinationsprogram. Når

man har vaccineret tilstrækkelig mange, er alle beskyttet", siger Christian D. Jensen.

Der findes allerede i dag et hav af virusbeskyttelse og sikkerhedssoftware på markedet, men ifølge lektor ved Institut for Elektroniske Systemer på Aalborg Universitet **Jens**

Myrup Pedersen bygger de eksisterende beskyttelsesprogrammer alle på historiske data og lister over, hvilke hjemmesider der er og har været skadelige.

"Det er svært at holde disse lister opdaterede, og det vil altid være med forsinkelse. Men de cyberkriminelle kan meget hurtigt flytte fra en hjemmeside eller en maskine til en anden. Derfor vil beskyttelsen være mere effektiv, når den bliver mere intelligent", siger Jens Myrup Pedersen.

INGENIØRER SKAL KORTLÆGGE KEMIKALIECOCKTAIL I NYE BYGNINGER

En undersøgelse af indeklimaet i nybyggeri skal kortlægge omfanget og blandingen af skadelige stoffer i den luft, vi indånder.

Det er Ingeniørhøjskolen Aarhus Universitet, der i samarbejde med det rådgivende ingeniørfirma MOE A/S og laboratorievirksomheden Eurofins i de kommende måneder skal

gennemføre undersøgelsen, som beskrives som den hidtil mest omfattende. Arbejdet skal i første fase munde ud i en komplet afdækning af kemikalieindholdet i luftprøver fra 20 forskellige nyere bygninger over hele landet. Både skoler, kontormiljøer og private boliger er udtaget i undersøgelsen, hvor luftkvaliteten måles flere gange i projektperioden for at følge afgasningen fra byggematerialerne over tid.

Hver dag indtager et menneske cirka 15 kilo luft. I Danmark opholder vi os indenfor i næsten 90 procent af vores tid, og derfor har det kemiske indeklima i vores bygninger stor indflydelse på vores sundhed.

Problemet er, at vi ved alt for lidt om afgasningen fra moderne byggematerialer, mener **Kasper Lyngge**, der er udviklingschef for fagområdet byggeri på Ingeniørhøjskolen Aarhus Universitet.

"Vi har en blind vinkel, når det gælder den kemiske påvirkning af vores indeklima. I mange år har byggebranchen haft fokus på bæredygtighed og energibesparelser og dermed på at vælge materialer, der kan genanvendes eller reducere varmetab. Men vi ved meget lidt om afgasningen fra disse materialer", udtaler han.

Det er især kendte kræftfremkaldende stoffer som for eksempel formaldehyd, der kan være problematiske for indeklimaet, men selv miljømærkede produkter med meget lav afgasning kan måske have en negativ indflydelse på den kemiske luftkvalitet.

MILLIARDÆR GIVER 10 MILLIONER NORSKE KRONER TIL KU-FORSKNING

Professor **Moustapha Kassem** og adjunkt **Abbas Jafari Kermani** fra Institut for Cellulær og Molekylær Medicin og Novo Nordisk Foundation Center for Stem Cell Biology på Københavns Universitet har modtaget Olav Thon Stiftelsens forskningspris 2019. Prisen er på 10 millioner norske kroner (DKK 7,7 mio.).

Pengene skal gå til deres forskning i knoglegenerering. Det er deres håb i fremtiden at kunne afhjælpe blandt andet knogleskørhed ved hjælp af skeletstamceller.

Forskningsprojektet er et samarbejde mellem universiteter i Danmark, Norge og Sverige.

En ud af tre kvinder og hver femte mand over 50 år har risiko for at udvikle brud på knoglerne på grund af osteoporose, knogleskørhed, og de skandinaviske lande har en kedelig verdensrekord i hoftebrud på grund af knogleskørhed.

Fonden er stiftet af den 95-årige norske forretningsmand og mangemilliardær Olav Thon, der er en af Norges rigeste. Han donerede i 2013 hele sin formue på 25 milliarder til Olav Thon Stiftelsen, som videreudvikler koncernens forretningsaktiviteter og støtter videnskabelige formål.

Det er femte år i træk, at den norske mangemilliardær uddeler priser til forskning og undervisning inden for de medicinske og matematisk-naturvidenskabelige fagområder.

UNG AU-DATALOG VINDER SOM FØRSTE DANSKER PRESTIGEFYLDT PRIS

Kasper Green Larsen, lektor i datalogi ved Aarhus Universitet, har som den første dansker modtaget den prestigefyldte Presburger Award for sit "fremragende bidrag inden for teoretisk datalogi".

Han forsøger med sin forskning at finde ud af, om en given algoritme kan optimeres, så den kan løse et problem endnu hurtigere, end den gør i dag.

"Min forskning handler grundlæggende om at forstå, om det med at gange er et svært problem, eller om vores nuværende algoritme bare er dårlig. Måske kunne der findes en hurtigere måde at gøre det på, men andre gange handler det om at bevise, at der ikke findes en hurtigere udregningsmetode end den nuværende", siger han.

Kasper Green Larsens forskning kan overføres til andre områder inden for datalogien som fx kryptering.

ITU-FORSKER BLIVER LEDER AF ORGANISATION FOR SOFTWARESIKKERHED

Open Web Application Security Project (OWASP) er en verdensomspændende non-profitvelgørenhedsorganisation, som har til formål at forbedre softwaresikkerhed.

Adjunkt **Alessandro Bruni**, medlem af Center for Information Security og Trust (CIST) ved IT-Universitetet, er blevet udnævnt som lokal leder i København.

OWASP's lokale ledere forventes at bidrage til lokale projekter, organisere kurser og workshops og tiltrække sponsorer. Indtil videre har Alessandro Bruni fået F-Secure, Dubex og TDC som kommercielle sponsorer, mens IT-Universitetet og Center for Information Security og Trust (CIST) er vært for arrangementerne som akademisk sponsor.

NY BOG OM 100 ÅRS RETSMEDICIN

En ny bog, "100 års retsmedicin – Til gavn for de levende", som er skrevet på baggrund af Institut for Retsmedicin på Aarhus Universitet, er udkommet den 5. april.

Bogen er en udløber af 100-års jubilæet for Statsobducenturet for Nørrejylland (forløberen for Institut for Retsmedicin) i 2016, hvor instituttets tidligere leder og statsobducent **Markil Gregersen** (84 år og stadig aktiv på instituttet) samlede en del historisk materiale og forelæste om statsobducenturets virke i Jylland.

Han har derfor også hjulpet bogens skribent, journalist og forfatter **Jakob Kehlet**, i researchfasen.

"Mit forhåndskendskab til retsmedicin baserede sig mest på krimier, så Markils arkiv, eminente hukommelse og forskningsforankrede tilgang til faget har været uvurderlige bidrag til bogens tilblivelse", fortæller Jakob Kehlet.

Bogen er inddelt i kapitler for hvert årti med temaer, som var på den retsmedicinske dagsorden på den tid:

1950'ernes kulilteforgiftninger, som dagligt i gennemsnit tog livet af én dansker. I 1960'erne var det de utallige trafikulykker, der årligt kostede 1.200 personer livet. I 1980'erne om vuggedød, som ramte mellem 110 og 120 børn årligt.

Markil Gregersen har været vidne til det meste, siden han blev ansat som ung læge i 1963.

Sager som eksempelvis flystyrtet nord for Hirtshals i 1989, hvor samtlige 55 om bord omkom, har alligevel hæftet sig i hukommelsen.

Han er glad for bogens udgivelse, som han ser som et vidnesbyrd for en væsentlig samfundsopgave.

"Selv om retsmedicin har meget offentlig bevågenhed, er det de færreste, der kender omfanget af opgaver. Fx at der undersøges langt flere levende personer end døde. Bogen giver et uddybende og mere retsmæssigt indblik i fagets store omfang", siger Markil Gregersen.

Bogen udkommer på Aarhus Universitetsforlag.

VILLUM FONDEN UDVÆLGER 11 NYE INVESTIGATORS

11 anerkendte professorer er blevet udvalgt til at være Villum-investigators.

De modtager hver op til 40 mio. kr. de næste seks år – tilsammen 410 mio. kr. til forskning i alt fra klima til cybersikkerhed.

Villum Investigator Programme er for den erfarne og internationalt anerkendte forsker, som kan yde et afgørende bidrag til det tekniske og naturvidenskabelige felt på et dansk universitet.

Fem er fra udlandet og seks fra Danmark, som er udvalgt i konkurrence blandt 80 ansøgere.

Professor i fysik og ekspert i kvantematerialer **Yong P. Chen** fra det amerikanske universitet Purdue i Indiana planlægger at flytte forskningsaktiviteter til Aarhus Universitet.

Professor i biologi, plantecellevejg og cellulose **Staffan Persson** flytter fra University of Melbourne til Københavns Universitet.

Yderligere tre Villum-investigators kommer fra udlandet, men har i en årrække forsket på et dansk universitet.

Det gælder den spanske professor **Josep M. Guerrero**, der er ingeniør og forsker i fremtidens elsystemer og bæredygtig energi ved Aalborg Universitet.

Den 37-årige kinesiske biolog **Guojie Zhang** har arbejdet med biodiversitet og genomer på Københavns Universitet siden 2012.

Også den russiskfødte amerikaner, kvantefysiker **Eugene Simon Polzik**, som har været på danske universiteter siden 1998, fortsætter sin forskning på Københavns Universitet.

De øvrige nye investigators er:

Bo Brummerstedt Iversen, Institut for Kemi, Aarhus Universitet, der arbejder med materialeforskning.

Henrik Stapelfeldt, Institut for Kemi, Aarhus Universitet, der studerer molekyler og kemiske reaktioner med teknikker baseret på laserpulser og elektriske felter.

Lars Birkedal, professor i datalogi på Aarhus Universitet, arbejder med teoretisk datalogi – nærmere bestemt logik og semantik.

Karl Anker Jørgensen, Institut for Kemi, Aarhus Universitet, forsker i asymmetrisk kemisk katalyse og er desuden tidligere modtager af Villum Kann Rasmussens årslegat.

Fra Københavns Universitet får tidligere modtager af Villum Kann Rasmussens årslegat **Carsten Rahbek** en bevilling til studier i makroøkologi og udforskning af grundlæggende principper for diversitet af liv på jorden.

På DTU vil professor i matematik, informatik og computervidenskab **Per Christian Hansen** kaste sig over såkaldte inverse problemer.

DTU HAR FUNDET NYT BESTYRELSESMEDLEM

Henrik Clausen, cand. polyt., MBA, er blevet udpeget som nyt eksternt medlem af bestyrelsen for DTU. Han er administrerende direktør for Bang & Olufsen A/S og har erfaring

som topchef gennem 20 år i tele- og teknologivirksomheder samt bred erfaring fra internationalt arbejde i udlandet.

I anledning af udpegningen udtaler bestyrelsesformand Per Falholt:

"Jeg er meget tilfreds med udpegningen af Henrik Clausen. Henriks solide topledelseskvalifikationer, hans betydelige internationale erfaring fra den private sektor og tunge profil inden for tele- og teknologibranchen vil på fortræffelig vis komplementere den nuværende bestyrelse. Henrik er stærk inden for digitalisering og den transformation, som digitaliseringen medfører. Jeg er overbevist om, at bestyrelsen med Henrik om bord vil stå stærkt i den fortsatte udvikling af DTU som et førende teknisk eliteuniversitet med en fortsat stigende international dimension".

Henrik Clausen, der er udpeget for perioden fra 1. januar 2019 til 31. december 2022, afløser Niels B. Christiansen.

CBS- OG KU-PROFESSORER UDPEGET TIL DATAÆTISK RÅD

Regeringen har udpeget de første ni medlemmer og formanden for det nye Dataetisk Råd. Blandt de udpegede er **Mikkel Flyverbom**, professor i kommunikation og digitale transformationer ved Copenhagen Business School.

Københavns Universitet bidrager med **Janne Rothmar Hermann**, professor (MSO) med særlige opgaver i sundhedsret og teknologi. Camilla Gregersen, formand for Dansk Magisterforening, er også blandt medlemmerne.

Formand bliver Johan Busse, mangeårig borgerrådgiver i Københavns Kommune med tidligere karriere hos Folketingets Ombudsmand og Forbrugerombudsmanden.

Folketingets retsudvalg skal nu udpege yderligere to medlemmer, før det endelige råd er nedsat.

Dataetisk Råd skal give input og nuancere til den offentlige debat om dataetik og hjælpe til, at erhvervslivet og den offentlige sektor bruger data ansvarligt.

Dataetisk Råd skal blandt andet drøfte spørgsmål og dilemmaer om brugen af data, som er forudsætningen for de nye teknologiske fremskridt. Business intelligence, big data, deep learning, kunstig intelligens m.m. sætter nye krav til databrug og giver derfor også anledning til nye dataetiske overvejelser.

NY DIREKTØR FOR DTU SUNDHEDSTEKNOLOGI

Professor **Thomas Andresen** er med virkning fra 1. april udpeget som institutdirektør for det nyoprettede DTU Sundhedsteknologi.

Han har siden april 2018 boet og arbejdet i Boston som Chief Scientific Officer i medicinalvirksomheden Torque Therapeutics, som han var med til at stifte i 2015. I perioden 2016-2018 var han institutdirektør for det daværende DTU Nanotech.

Den nye institutdirektørs fagområde er drug delivery, det vil sige systemer, der skal bringe immunstimulerende molekyler frem til kræftpatienters egne immunceller og programmere disse til at genkende kræftceller.

Thomas Andresen har med udgangspunkt i sin forskning været med til at stifte virksomhederne Nanovi, X-Therapeutics, Monta Biosciences og Torque Therapeutics.

Han har gennem sin karriere modtaget flere priser for sin forskning, heriblandt en EliteForsk-pris på 1,2 mio. kr., et ERC Starting Grant og en af de prestigefyldte Sapere Aude-topforskerbevillinger fra Det Frie Forskningsråd.

SDU-FORSKER VIL FJERNE PLASTFORURENING MED VANDMÆND

Jamileh Javidpour, adjunkt på Biologisk Institut på Syddansk Universitet, er fra den 1. marts blevet projektkoordinator for projektet GoJelly. GoJelly har modtaget finansiering til december 2021 fra EU's forsknings- og innovationsprogram Horizon 2020. Jamileh Javidpour forsker i, hvordan man bruger vandmænds biomasse til at fjerne mikroplastik fra havene.

Når vandmænd formerer sig eller bliver stressede, udsender de slim i det omgivende havvand. Denne slim har den nyttige egenskab, at den binder sig til mikroplast. Teorien er, at slimen aktivt kan bruges til at fjerne mikroplast, for eksempel ved at blive inkluderet i filtre.

Slimen fra vandmænd har tidligere vist sig nyttig, ikke kun til at indfange nanopartikler, men også som et enzym og en naturlig masse, der er rig på mikroorganismer.

Selve vandmanden kan også anvendes i produkter som eksempelvis rynkecreme, snacks og gødning til landbruget.

Jamileh Javidpour er i øjeblikket ved at udvikle et større vandmandsbrug, hvor hun vil avle vandmænd til forskningsbrug. Det forventes at være klar til efteråret.

KU-DEKAN STOPPER FØR TID

John Renner Hansen, dekan for Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet, stopper i stillingen et halvt år før tid.

Han skulle være fortsat indtil 2020, men fra årsskiftet skal han i stedet være rådgiver for rektor. I sommeren 2020 bliver han professor ved Niels Bohr Institutet ved siden af sine rådgivningsopgaver. Det var stillingen, han besad, før han blev dekan.

John Renner Hansen skal rådgive KU's rektor om forskningsinfrastruktur og være med til at lede de danske universiteters campus i Yanqihu i Kina.

Ved at træde til side før tid giver John Renner Hansen sin efterfølger mulighed for at udpege to nye institutledere og en prodekan til fakultetet i starten af 2020. Han uddyber det således på KU's intranet:

"Jeg husker tydeligt, hvor stor en opgave det var, da jeg tiltrådte som dekan. Man skulle sætte sig ind i de mange nye processer og funktioner, et dekanat består af, og lære en lang række nye medarbejdere at kende. Samtidig skulle jeg ansætte en række institutledere og en prodekan. Jeg har derfor ved min sidste lederudviklingsamtale med rektor aftalt, at jeg fratræder som dekan fem måneder tidligere end aftalt. Det vil give den nye dekan meget bedre arbejdsbetingelser

i begyndelsen. Jeg er glad for at overgå til en rådgivningsfunktion med specielt fokus på forskningsinfrastruktur og udvikling af e-infrastrukturen på KU. Det er en opgave, som er en naturlig fortsættelse af en lang række af de initiativer, jeg har arbejdet med de sidste to dekader".

KU-PROFESSOR MINIK ROSING MODTAGER FORMIDLINGSPRIS

En af Danmarks største kommunikationspriser, Svend Bergsøes Fonds Formidlerpris på 100.000 kr., tildeles i 2019 forsker og forfatter Minik Rosing.

Minik Rosing arbejder som professor på Geologisk Museum og Statens Naturhistoriske Museum, som hører under Københavns Universitet. Hans forskning og

formidling bevæger sig inden for emnerne natur og klima, og han har opnået stor international anerkendelse for blandt andet at have påvist spor af det ældste kendte liv på Jorden.

Han står også bag en opsigtsvækkende og original teori om, hvordan livets udvikling gennem tiden har præget selve geologien.

Hans formidling sker i form af en omfattende foredragsvirksomhed og med bøger. I Minik Rosings seneste bog, "Rejsen til tidernes morgen", blander han sin egen personlige historie med forskningsformidling på højt plan. Bogen er samtidig blevet kaldt en kærlighedserklæring til det Grønland, hvor han er opvokset og stadig bruger meget af sin tid.

Svend Bergsøes Fonds Formidlerpris er tidligere tildelt blandt andre fysiker Holger Bech Nielsen, astronom Anja C. Andersen og biolog Eske Willerslev.

Har du en navnenyhed, som du tænker er relevant, så send den til redaktionen på cbl@dm.dk. Vi kan ikke love, at alle kommer med, og forbeholder os ret til at redigere teksten.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Af Lasse Højsgaard, lah@dm.dk – Foto: Sarah Auken

Hurra for den onde fe

Der blev bidt og snerret, da Birgitte Possing forsøgte at få doktorgraden ud af hænderne på Jes Fabricius Møller. "Det skal man have respekt for", lyder det fra Sune Auken, der hylder Birgitte Possing for at påtage sig skurkerollen i det akademiske show.

Jes Fabricius Møller forsøger at forklare sin doktordisputats, men opponent Birgitte Possing er tydeligvis ikke imponeret.

Det er med forskning som med ishockey – det sjoveste er, når de slås. Og forleden var der smæk for skillingen, da KU-lektor Jes Fabricius Møller gik på podiet for at forsvare sin doktordisputats om Hal Koch, en disputats, som ridser lidt i den glorie, eftertiden har givet den danske kirkehistoriker for hans demokratiske tanker.

Allerede inden kampen var der drama i kulissen. En af opponenterne – tidligere professor og forskningschef Birgitte Possing – havde afgivet dissens og mente altså ikke, at disputatsen skulle antages. Det synspunkt skulle hun forsvare – eller rettere: Hun valgte at forsvare det – ligesom Jes Fabricius Møller naturligvis skulle argumentere for det modsatte.

"Jeg er den onde fe", indledte Birgitte Possing sin opposition.

Og så gik hun ellers i kødet på Jes Fabricius Møller og hans forsøg på en doktordisputats: ingen klar tese, ingen spørgsmål, der besvares. Er afhandlingen overhovedet at betragte som en videnskabelig afhandling, eller har

Fabricius blot skrevet en biografi om Hal Koch?

"Det blev ret heftigt. Der var en kontant tone i ordvekslingen, og Birgitte Possing tog systematisk ordet ud af munden på doktoranden. Men det har hun sådan set lov til. Jes står der for at blive eksamineret, og ifølge traditionen skal doktoranden vige rummet", fortæller lektor Sune Auken, kollega til Jes Fabricius Møller og tilskuer til forsvaret.

Oppositionen fra Birgitte Possing, som var den anden af tre opponenter, sluttede med, at hun henvendte sig til dekanen og indstillede til, at han og Akademisk Råd afviste disputatsen.

"Det kan lyde barsk, men det kunne ikke være anderledes", siger Sune Auken. Foran et doktorforsvar ligger en lang korrespondance, hvor alle de kritiske spørgsmål er stillet. Og har doktoranden ikke svaret tilfredsstillende på dem, vil et mundtligt forsvar reelt ikke kunne ændre noget. Det eneste spørgsmål var derfor, om Birgitte Possing ville fravælge at gå på podiet ved selve forsvaret. Det gjorde

hun ikke, og det skal hun have ros for, mener Sune Auken.

"Det kræver ryggrad. Du går op i en situation, hvor du står foran 200 mennesker, der alle holder med doktoranden. Og så skal du op og kæmpe en reel tabt kamp, imens folk håber, at det går dig dårligt. Den er virkelig strid. Derfor er det imponerende, at hun går op. Det skal man have respekt for", siger han.

Sune Auken ved, hvad han taler om. Han indleverede selv sin doktorafhandling om Grundtvig i 2001, men fik den tilbage i hovedet. I 2003 indleverede han igen. Den blev antaget i 2004 og forsvaret i 2005. Også dengang gik det hårdt for sig. Især opponent Johnny Kondrup havde sat sig for at give ham en lektion.

"Folk troede, vi var totalt uvenner. Men vi har aldrig haft det så skægt. Det var en fest at stå og give hinanden igen med 120 i timen. På den måde er et doktorforsvar et show og en fejring af fagligheden. Det er måske den eneste gang i ens akademiske karriere, at der slet ikke er nogen bremse på den kritik, man kan rette. Det er bare fremad!" ■